

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 10. novembrī
(OR. en)

13828/22

ECOFIN 1066
UEM 295

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2022. gada 10. decembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2022) 583 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Paziņojums par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 583 final.

Pielikumā: COM(2022) 583 final

Briselē, 9.11.2022.
COM(2022) 583 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
CENTRĀLAJAI BANKAI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU
KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Paziņojums par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm

1. Ievads

Komisija 2021. gada oktobrī atsāka publiskās debates par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas pārskatīšanu, aicinot iesaistīties citas ES iestādes un visas galvenās ieinteresētās personas. Dažādos forumos, ieskaitot īpašas sanāksmes, darbseminārus un tiešsaistes aptauju, iedzīvotāji un plašs dalībnieku loks, ieskaitot valstu valdības, parlamentus, sociālos partnerus, akadēmiskās aprindas un citas ES iestādes, ir apsprieduši, kāpēc pašreizējo un turpmāko ekonomikas problēmu dēļ ir jāveic ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas. ⁽¹⁾ Apspriešanās Padomē (*ECOFIN*), Eurogrupā, Ekonomikas un finanšu komitejā un Ekonomikas politikas komitejā ir devusi dalībvalstīm iespēju padomāt un paust savu viedokli par pārvaldības sistēmas galvenajiem mērķiem, darbību un jaunām problēmām, kas jārisina.

Tagad ir pienācis laiks pāriet no debatēm pie lēmumiem. Šajā paziņojumā ir izklāstītas Komisijas ievirzes saistībā ar ekonomikas pārvaldības sistēmas reformu, pievēršot uzmanību galvenajiem ekonomikas un politikas jautājumiem, kas veidos ES ekonomikas politikas koordināciju un pārraudzību nākamajā desmitgadē. Ņemot vērā galvenās bažas par pašreizējo sistēmu, šo ieviržu mērķis ir palielināt parāda atmaksājamību un veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs (sk. 1. attēlu), tādējādi “no jauna atklājot Māstrihtas līguma garu, [kurā] stabilitāte var iet tikai roku rokā ar izaugsmi”, kā savā runā par stāvokli Savienībā norādīja priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena. ⁽²⁾ Piesardzīgas fiskālās stratēģijas, kā arī ilgtspējīgu izaugsmi veicinošas investīcijas un reformas ir gan obligātas, lai nodrošinātu fiskālo ilgtspēju un veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos uz noturīgu ekonomiku, gan savstarpēji pastiprinošas ceļā uz šiem mērķiem. Reformētajai sistēmai būtu jārisina galvenās problēmas un jāpalielina Eiropas noturība, atbalstot stratēģiskas investīcijas nākamajos gados un reālistiski, pakāpeniski un ilgstoši samazinot lielās valsts parāda attiecības. Valstu atbildības palielināšana, sistēmas vienkāršošana un lielāka koncentrēšanās uz vidēju termiņu apvienojumā ar stingrāku un saskaņotāku izpildi ir galvenie Komisijas ieviržu elementi.

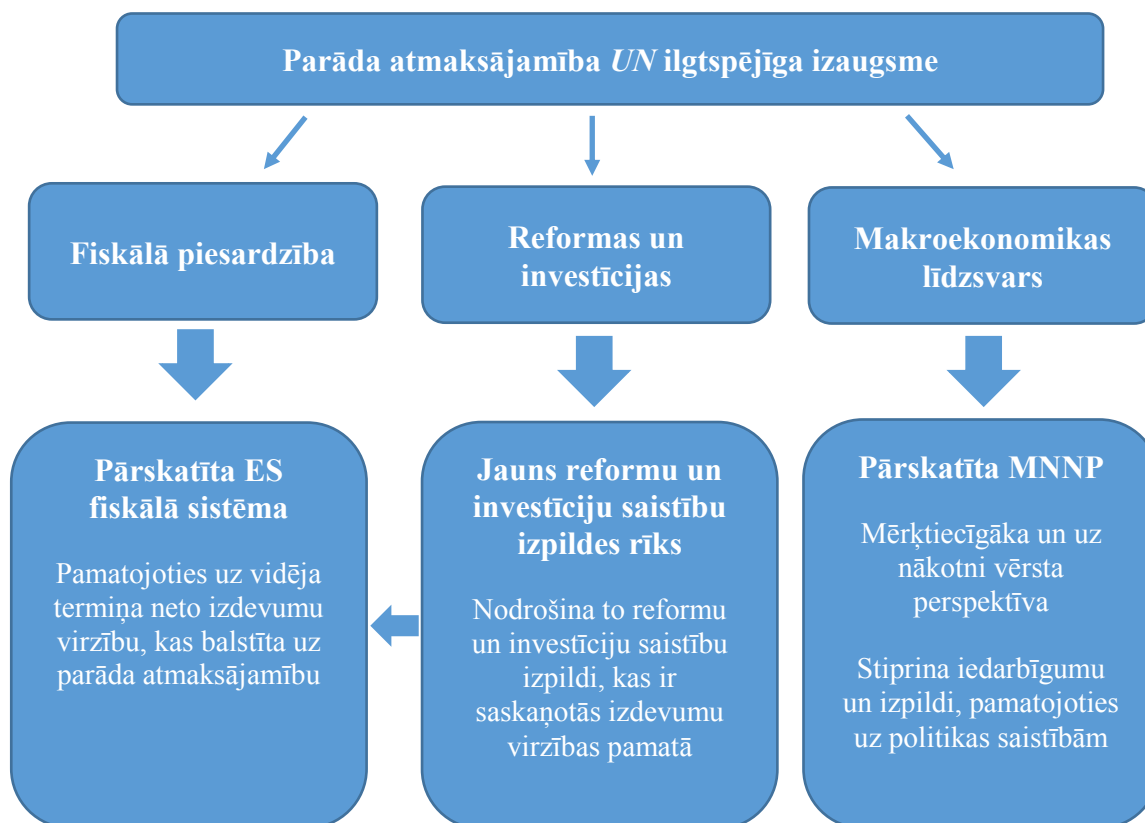
Reformas mērķis ir veicināt iedarbīgu ekonomikas pārraudzību, kas balstīta uz kopēju sistēmu, kura nodrošina vienlīdzīgu attieksmi un daudzpusēju politikas koordināciju. Sistēmai vajadzētu būt noturīgai pret mainīgiem ekonomiskajiem apstākļiem un nenoteiktību, un tai ir nepieciešams stingrs un paredzams noteikumu kopums, kā arī izņēmuma klauzulas ārkārtas apstākļiem. Eiropas pusgada kontekstā tajā būtu arī jāīsteno integrēta pieeja, saskaņā ar kuru pārraudzības rīki cits citu papildina. Lai rezultatīvi novērstu un koriģētu makroekonomikas nelīdzsvarotību, būs labāk jāatklāj jauni riski un jāsauglabā reformu temps, vienlaikus pievēršot lielāku uzmanību norisēm ES un eurozonā un politikas īstenošanai. Šīs ievirzes tiks ņemtas vērā turpmākajās debatēs, jo īpaši Padomē un ar Eiropas Parlamentu, lai panāktu plašu vienprātību par ekonomikas pārvaldības sistēmas turpmāko veidolu.

⁽¹⁾ Komisija 2022. gada martā publicēja kopsavilkuma ziņojumu par atbildēm uz tiešsaistes aptaujas jautājumiem. Eiropas Komisija (2022), “[Online public consultation on the review of the EU economic governance framework: summary of responses](#)”, SWD(2022) 104 final, 2022. gada 28. marts.

⁽²⁾ Eiropas Komisijas priekšsēdētājas [runa par stāvokli Savienībā](#), 2022. gada 14. septembris.

Paziņojums ir strukturēts šādi. 2. iedaļā ir atgādināts, ka ir vajadzīga iedarbīga pārvaldības sistēma, kurā būtu integrēts fiskālais, reformu un investīciju aspekts, lai risinātu galvenās problēmas, kas sastopamas patlaban un būs aktuālas paredzamā nākotnē. Ņemot to vērā, 3. iedaļā ir izklāstīti Komisijas reformu ieviržu galvenie elementi. 4. iedaļā šie galvenie elementi ir iztirzāti, sniedzot sīkāku informāciju par ierosināto fiskālās un makroekonomikas pārraudzības reformu praktiskajiem aspektiem. 5. iedaļā ir izklāstīti turpmākie pasākumi un kopsavilkums.

1. attēls. Jauna pārvaldības struktūra

2. Iedarbīgas ekonomikas pārvaldības sistēmas nepieciešamība

2.1. Virzība uz sistēmu, kas palīdz dalībvalstīm risināt konstatētās problēmas un īstenot kopīgās politikas prioritātes

ES ekonomikas pārvaldības sistēma ir palīdzējusi dalībvalstīm sasniegt savus ekonomikas un fiskālās politikas mērķus. Kopš 1992. gada Māstrihtas līguma sistēma ir palīdzējusi sasniegt makroekonomikas konverģenci, nodrošināt stabilas publiskās finanses un novērst makroekonomikas nelīdzsvarotību. Kopā ar kopēju monetāro politiku un vienotu valūtu eurozonā sistēma ir radījusi apstākļus ekonomikas stabilitātei, ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei un lielākai ES iedzīvotāju nodarbinātībai.

ES ekonomikas pārvaldības sistēma laika gaitā ir attīstījusies. Reformas lielākoties ir veiktas, reaģējot uz sistēmas nepilnībām, kuras galvenokārt atklājās ekonomikas krīzes apstākļos. Jo īpaši tiesību aktu kopumi, kas zināmi kā *sešpaka* un *divpaka*, bija reakcija uz pasaules finanšu krīzē un eurozonas valsts parādu krīzē gūto pieredzi, pārveidojot fiskālo pārraudzību, stiprinot valstu budžeta sistēmas, pastiprinot budžeta koordināciju eurozonā un paplašinot ekonomikas pārraudzības darbības jomu, lai iekļautu makroekonomikas nelīdzsvarotību. ⁽³⁾

Lai gan sistēma novērsa pārraudzības nepilnības un kļuva vieglāk pielāgojama ekonomiskajiem apstākļiem, tā ir kļuvusi arī sarežģītāka un ne visi instrumenti un procedūras ir izturējuši laika pārbaudi. 2020. gada februāra paziņojumā par ekonomikas pārvaldības pārskatu un tam sekojošajās publiskajās debatēs (sk. 1. pielikumu) tika atzīmēti fiskālās pārraudzības sistēmas mainīgie panākumi un augošais fiskālās situācijas neviendabīgums dažādās dalībvalstīs. Neraugoties uz atšķirīgo fiskālo situāciju, ilgtspējas riskiem un citu veidu ievainojamību, sistēma nediferencēja dalībvalstis pietiekamā mērā. Valstu fiskālā politika bieži bija saglabājusies procikliska, un dalībvalstis nebija izmantojušas labos ekonomiskos apstākļus, lai veidotu fiskālas rezerves. Spēju vadīt eurozonas fiskālo nostāju mazināja tas, ka labvēlīgajos laikos nebija piesardzīgas politikas, un to ierobežoja tas, ka nebija centralizētas fiskālās spējas ar stabilizācijas elementiem. Publisko finanšu struktūra nebija kļuvusi izaugsmei labvēlīgāka, un valstu valdības nebija noteikušas par prioritāti tādus izdevumus, kas veicina izaugsmi, kā arī ekonomikas un sociālo noturību. ES fiskālie noteikumi bija kļuvuši sarežģīti ar daudziem rādītājiem un paļaušanos uz nenovērojamiem mainīgajiem lielumiem, mazinot pārredzamību, atbildību un paredzamību. Neraugoties uz uzlabojumiem valstu fiskālajās sistēmās, to iedarbīgums dažādās dalībvalstīs būtiski atšķīrās. Attiecībā uz makroekonomikas nelīdzsvarotības pārraudzību jānorāda, ka sistēma ir veiksmīgi palielinājusi izpratni par plašākiem makroekonomikas stabilitātes riskiem, bet nenoveda pie pietiekamas politikas reakcijas. Pārmērīgas nelīdzsvarotības novēršanas procedūra (PNNP) nekad nav tikusi izmantota. Kopš makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras (MNNP) izveides Savienība ir veiksmīgāk samazinājusi tekošā konta deficītu nekā pastāvīgo un lielo tekošā konta pārpalikumu. Netika pārbaudīts, kā pārraudzība novērš jaunas ievainojamības un risku uzkrāšanos un veicina atbilstošu preventīvu politisku rīcību. Saiknes starp dažādiem pārraudzības virzieniem ne vienmēr tika pilnībā izmantotas.

2.2. Nesenajās krīzēs gūtā pieredze

Pieredze, kas gūta no politiskās reakcijas uz nesēnājiem ekonomikas satricinājumiem, jo īpaši Covid-19 krīzi, ietekmē ekonomikas pārvaldības pārskatu. 2020. gada martā tika izmantota Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula. Tas ļāva dalībvalstīm reaģēt uz Covid-19 krīzi, sniedzot ievērojamu fiskālo atbalstu savai ekonomikai,

⁽³⁾ Pilnīgs *sešpakas* un *divpakas* reformu apraksts ir atrodams 1. izcēlumā Eiropas Komisijas (2020) "[Ekonomikas pārvaldības pārskatā](#)", COM(2020) 55 final, 2020. gada 5. februāris. Pilnīgs pamatā esošo sekundāro tiesību aktu saraksts ir atrodams minētajam paziņojumam pievienotā dienestu darba dokumenta (Eiropas Komisija (2020), "[Economic governance review](#)", SWD(2020) 210 final, 2020. gada 5. februāris) 1. zemspītras piezīmē (1. lpp.).

īslaicīgi atkāpjoties no SIP budžeta prasībām. ⁽⁴⁾ Šī spēcīgā pretcikliskā reakcija kopā ar jauniem pasākumiem un instrumentiem ES līmenī un sociālās drošības tīkliem un veselības aprūpes sistēmām valstu līmenī izrādījās ļoti iedarbīga krīzes radītā ekonomiskā un sociālā kaitējuma mazināšanā. Pieredze, kas gūta no veiksmīgās ES politiskās reakcijas uz krīzi, tostarp pozitīvās reformu un investīciju mijiedarbības Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) kontekstā, arī ir bijusi noderīga, pārskatot ekonomikas pārvaldības sistēmu. Vienlaikus krīzes dēļ būtiski palielinājās publiskā un privātā sektora parāda attiecība, uzsverot to, cik svarīgi ir pakāpeniskā, noturīgā un izaugsmi veicinošā veidā samazināt parāda attiecību līdz piesardzīgam līmenim. Fiskālā piesardzība noturīgas izaugsmes laikā palīdz veidot fiskālas rezerves, ko valdības var izmantot, lai sniegtu pretciklisku fiskālo atbalstu krīzes laikā, kad diskrecionāra fiskālā politika var būt īpaši efektīva. Investīcijas sagatavotībā un noturībā var arī samazināt krīžu negatīvo ekonomisko ietekmi. Turklāt pirms krīzes un tās laikā gūtā pieredze apstiprināja grūtības, kas saistītas ar tādu politikas ieteikumu izstrādi, kuras pamatā ir nenovērojami rādītāji, kas tiek bieži pārskatīti (piemēram, “izlaides starpība” un “strukturālā bilance”).

Lai nodrošinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos, nepieciešamo enerģētisko drošību, kā arī sociālo un ekonomikas noturību ⁽⁵⁾ un lai palielinātu aizsardzības spējas, turpmākajos gados būs nepieciešamas pastāvīgi lielas investīcijas. Covid-19 krīze un Krievijas iebrukums Ukrainā arī ir padarījuši šīs kopīgās prioritātes redzamākas un steidzamākas. Lai nodrošinātu taisnīgu divējādo pārkārtošanos (zaļo un digitālo), palielinātu sociālo un ekonomikas noturību (cita starpā ar kvalifikācijas celšanu un pārkvalifikāciju), palielinātu teritoriālo kohēziju, samazinātu enerģētisko atkarību un palielinātu aizsardzības spējas gan valsts līmenī, gan nolūkā atbalstīt Eiropas kopējās prioritātes, būs nepieciešamas lielas investīcijas. Atbilstīgi ES budžeta ierobežotajām iespējām tas ir atbalstījis šos centienus, ņemot vērā to, ka divējādā pārkārtošanās, noturība, enerģētiskā drošība un aizsardzība ir visu dalībvalstu kopīgi mērķi un pašreizējā krīze tos ir padarījusi vēl aktuālākus. Šo mērķu sasniegšanai ir nepieciešamas uzņēmumu un mājsaimniecību investīcijas, kā arī ir jāpalielina publiskās investīcijas, ko balsta laba publisko finanšu struktūra un kvalitāte. Šīs rīcībpolitikas veicina potenciālo izaugsmi, uzlabo noturību un palīdz cīnīties pret kara izraisītajiem negatīvajiem satricinājumiem. Visbeidzot, tās ataino ES stratēģiskās prioritātes un tiek atbalstītas no kopējām ES finansētām programmām, piemēram, no ANM finansējuma, kas piešķirts līdz 2026. gadam, un no kohēzijas politikas finansējuma.

Iedarbīga politikas koordinācija ir ārkārtīgi svarīga, reaģējot uz krīzēm. Politiskā reakcija uz Covid-19 krīzi, Krievijas iebrukumu Ukrainā un tai sekojošo enerģētikas krīzi ir uzsvērusi, cik svarīga ir stingra politikas koordinācija, arī starp dažādiem politikas un finansēšanas instrumentiem un starp ES un valstu līmeni. Vispārējās izņēmuma klauzulas

⁽⁴⁾ Padziļināts pārspriedums par reakciju uz Covid-19 krīzi un šīs krīzes ietekmi uz ekonomikas pārvaldības pārskatu ir atrodams Eiropas Komisijas paziņojumā (2021) “[ES ekonomika pēc Covid-19. Ietekme uz ekonomikas pārvaldību](#)”, COM(2021) 662 final, 2021. gada 19. oktobris.

⁽⁵⁾ Norādījumi dalībvalstīm par to, kā vislabāk veikt jaunu rīcībpolitiku distributīvās ietekmes novērtējumus, kas ir svarīgi, lai izvairītos no pastāvošās nevienlīdzības saasināšanās, ir atrodami Eiropas Komisijas paziņojumā (2022) “[Labāka dalībvalstu rīcībpolitiku distributīvās ietekmes novērtēšana](#)”, COM(2022) 494 final, 2022. gada 23. septembris.

izmantošana atviegloja valstu fiskālo reakciju. Fiskālās un monetārās politikas mijiedarbība bija un joprojām ir būtiska iedarbīgai makroekonomiskai reakcijai uz krīzi. Monetārā politika radīja telpu nepieciešamās valstu fiskālās politikas īstenošanai, kas, savukārt, palīdzēja mīkstināt ietekmi uz ekonomikas izaugsmi un sociālo kohēziju. Daži pamatnosacījumi, piemēram, finanšu tirgus prudenciālie noteikumi un ES valsts atbalsta regulējums, tika uz laiku pielāgoti. Elastīguma iespējas, arī ES budžeta ietvaros pieejamās, tika pilnībā piemērotas. Palīdzēja arī jauni ES līmeņa rīki, jo īpaši pagaidu atbalsts bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*), investīciju iniciatīvas reaģēšanai uz koronavīrusu (*CRII*) Kohēzijas politikas un *NextGenerationEU* ietvaros, ieskaitot Atveseļošanas palīdzību kohēzijai un Eiropas teritorijām (*REACT-EU*) un ANM. Iedarbīga atveseļošanas un noturības plānos (ANP) paredzēto reformu un investīciju īstenošana sniedz dalībvalstīm unikālu iespēju sasniegt straujāku izaugsmes tempu, novērst ekonomikas un sociālo ievainojamību, uzlabot valsts un privātā parāda atmaksājamību, stiprināt noturību un paātrināt zaļo un digitālo pārkārtošanos, vienlaikus sasniedzot Savienības mērķus. Nesen, reaģējot uz enerģijas tirgus traucējumiem, ko izraisīja Krievijas iebrukums Ukrainā un tas, ka Krievija izmanto enerģiju kā ieroci, Komisija nāca klajā ar vairākiem pasākumiem, ar ko risināt augsto enerģijas cenu problēmu un nodrošināt piegādes drošību. Komisija ir arī sākusi vairākas iniciatīvas, ieskaitot plānu *REPowerEU*, lai izbeigtu atkarību no Krievijas fosilā kurināmā, dažādojot energoapgādi, taupot enerģiju un paātrinot zaļo pārkārtošanos. ⁽⁶⁾

Reformētajai sistēmai arī jāpalīdz dalībvalstīm risināt ES ilgtermiņa problēmas. Ilgtermiņa strukturālās tendences ir būtisks izaicinājums publisko finanšu ilgtspējai un ilgtspējīgai izaugsmei ES dalībvalstīs. Šīs tendences ir demogrāfiskas problēmas un klimata krīze, kas kļūst arvien pamanāmāka, palielinoties ekstrēmu laikapstākļu notikumu nopietnībai un biežumam. Lai risinātu šīs problēmas, dalībvalstīm būs jāveic turpmāki pasākumi, ieskaitot publiskas investīcijas, lai veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos, un politiku, kas vērsta uz stabilu publisko finanšu nodrošināšanu, cita starpā ar pensiju sistēmu reformu.

3. Virzība uz vienkāršāku un iedarbīgāku sistēmu, par kuru uzņemas lielāku atbildību

Šajā iedaļā ir izklāstītas galvenās Komisijas ievirzes saistībā ar ekonomikas pārvaldības sistēmas reformu (sk. 2. attēlu). Īpaši jautājumi, kas saistīti ar ierosinātās reformētās sistēmas uzbūvi un īstenošanu, ir sīkāk aplūkoti 4. iedaļā, kurā aplūkota arī rīcības sistēma gadījumos, kad eurozonas dalībvalstis ir nonākušas finanšu stabilitātes grūtībās vai kad tām draud nonāksana šādās grūtībās.

3.1. Pārskatīta pārvaldības struktūra, kurā lielāka uzmanība tiek pievērsta vidējam termiņam

Komisijas ieviržu mērķis ir noteikt vienkāršāku un integrētu makrofiskālās pārraudzības struktūru, lai nodrošinātu parāda atmaksājamību un veicinātu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Lai sistēma būtu saskaņota visos tās komponentos un nodrošinātu

⁽⁶⁾ Eiropas Komisija (2022), "[REPowerEU: Vienota Eiropas rīcība cenas ziņā pieejamākai, drošākai un ilgtspējīgākai enerģijai](#)", COM(2022) 108 final, 2022. gada 8. marts.

iedarbīgu ekonomikas pārraudzību, ir jāprecizē katras pārraudzības daļas mērķi, labāk jāintegrē makroekonomikas un fiskālā politika un jāpievieno instrumenti progresa uzraudzībai un jaunu mērķu sasniegšanai. Tādēļ papildus ES fiskālās sistēmas un MNPP pārskatīšanai, kuras ietvaros jo īpaši integrē fiskālos, reformu un investīciju mērķus vienotā holistiskā vidēja termiņa plānā, Komisijas ievirzes aicina izveidot jaunu ES rīku reformu un investīciju izpildei. Šis rīks nodrošinātu dalībvalstu to reformu un investīciju saistību izpildi, kas būtu pamatā pakāpeniskākai fiskālajai korekcijai (sk. 4.1. iedaļu).

Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības 3 % no IKP budžeta deficītam un 60 % parāda attiecībai pret IKP paliek nemainīgas. Šīs vērtības ir noteiktas Līguma protokolā, un pārskatā galvenā uzmanība ir pievērsta tam, lai nodrošinātu, ka šīs vērtības tiek ievērotas efektīvāk, jo īpaši pievēršoties atbilstīgai un ticamai parāda samazināšanai līdz 60 % no IKP, vienlaikus nodrošinot, ka ekonomikas pārvaldības sistēma veicina ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi.

2. attēls. Ierosinātā pārskatītā fiskālā sistēma

ES sistēmā paredzētā valstu atbildība	Vienkāršošana un galvenās uzmanības pievēršana fiskālajiem riskiem	Izpilde
0. Komisija ierosina korekciju atsaucēs virzību 1. Dalībvalstis ierosina vidēja termiņa fiskālos strukturālos plānus 2. Gada budžetos būs noteikta apņemšanās ievērot fiskālo trajektoriju un nodrošināt, ka korekcijas periodā parāds sāk tuvināties piesardzīgā līmenim 3. Dalībvalstis var pieprasīt ilgāku korekcijas periodu, pamatojoties uz reformām un investīcijām 4. Padome apstiprina plānu 5. Valstu NFI ir lielāka nozīme	1. Vienīgais fiskālais rādītājs būs neto izdevumu virzība, kas balstīta uz parāda atmaksājamību un ko apstiprināusi Padome 2. Pārraudzība un izpilde būs balstīta uz risku 3. Parāda samazināšanas kritērijs, strukturālās bilances samazināšanas kritērijs, būtiskas atkāpes procedūra un prasību matrica vairs nepastāv	1. Saglabāta uz deficītu balstītā PBDNP (robežvērtība 3 % no IKP) 2. Uz parādu balstītā PBDNP tiks izmantota un nostiprināta kā rīks, ar ko nodrošināt atbilstību saskaņotajai neto izdevumu virzībai 3. Finanšu sankciju rīkkopa tiks papildināta ar gudrākām sankcijām 4. Tiks saglabāti makroekonomiskie nosacījumi

3.2. Valstu vidēja termiņa fiskālie un strukturālie plāni kā jaunās pārvaldības struktūras centrālais elements

Valstu vidēja termiņa fiskālie un strukturālie plāni, kuri apvieno kopējā ES sistēmā katras dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, būtu ierosinātās pārskatītās sistēmas stūrakmens.⁽⁷⁾ Tas nodrošinātu saskaņotību un racionalizētu procesus un rezultātus, vienlaikus atzīstot, ka reformas un investīcijas var pozitīvi ietekmēt fiskālo ilgtspēju. Pārskatītajā ES fiskālajā sistēmā tiktu noteiktas prasības, lai nodrošinātu, ka vidējā termiņā parāda attiecība tiek samazināta vai saglabājas piesardzīgā līmenī un budžeta deficīts tiek saglabāts mazāks par atsaucēs vērtību 3 % no IKP. Dalībvalstis iesniegtu vidēja termiņa plānus, kuros būtu noteikta katras valsts fiskālā trajektorija, kā arī prioritārās publisko

⁽⁷⁾ Fiskālie un strukturālie plāni apvienotu pašreizējās stabilitātes un konverģences programmas ar valstu reformu programmām.

investīciju un reformu saistības, kas kopā nodrošina ilgstošu un pakāpenisku parāda samazināšanu un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Visām dalībvalstīm būtu jāpievēršas prioritātēm, kas noteiktas konkrētai valstij adresētajos ieteikumos (KVAI), kuri ir izdoti saistībā ar Eiropas pusgadu. Vidēja termiņa plānos būtu arī jāierosina iniciatīvas, kas atbilst ES stratēģiskajām prioritātēm, kuras izriet tieši no saskaņotām ES norādēm un mērķrādītājiem, kas paredz, ka ir nepieciešama politiska dalībvalstu rīcība. Tāpēc plāniem būtu jāatbilst arī nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem (kuri jāsaņem ar ES Klimata akta mērķrādītājiem), kā arī valstu digitālās desmitgades ceļvežiem. ANM darbības laikā būtu nepieciešamas mijnorādes uz ANP, lai nodrošinātu politikas saskaņotību.

Šī vidēja termiņa pieeja ļautu veikt diferenciāciju starp dalībvalstīm, izmantojot pārskatītu kopēju ES sistēmu, kuras kopīgs pamats ir ilgtspējīga izaugsme un parāda atmaksājamības risks. Šādu kopēju ES sistēmu varētu izmantot, lai pārredzami nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret dalībvalstīm. Pieņemot parāda atmaksājamības mērķi par ES fiskālās pārraudzības sākumpunktu, tiek atainots Līgumā noteiktais galvenais fiskālo noteikumu mērķis ekonomiskajā un monetārajā savienībā, proti, novērst tā sauktās nopietnās kļūdas fiskālās politikas īstenošanā, jo tās var izraisīt negatīvas eksternalitātes citās dalībvalstīs un valūtas savienībā kopumā. Spēkā esošā ES sistēma paredz, ka visām dalībvalstīm ir jāveic līdzīgas korekcijas, jo īpaši preventīvajā daļā, neatkarīgi no to parādu situācijas un fiskālajiem riskiem. Tomēr parāda attiecība pret IKP un parāda attīstība dažādās dalībvalstīs būtiski atšķiras. Dažās no tām parāds ir ļoti liels un pārsniedz 90 % no IKP (un divos gadījumos pārsniedz 150 % no IKP). Citu valstu parāds ir mazāks par 60 % no IKP. Visbeidzot, daudzās valstīs situācija ir vidēja — parāds ir no 60 % līdz 90 % no IKP.

Uz risku balstīta pārraudzības sistēma ļautu pielāgot pašreizējo parāda samazināšanas kritēriju konkrētās valsts parāda attiecībai, vienlaikus saglabājot prasību ticami uzturēt budžeta deficītu mazāku par 3 % no IKP. Pašreizējais parāda samazināšanas kritērijs (tā sauktais 1/20 noteikums) pašreizējos apstākļos, kad pēc Covid-19 parāda attiecības ir lielas, nozīmē pārāk prasīgus agrīnus fiskālos pasākumus, kas var apdraudēt izaugsmi un ir procikliski. ⁽⁸⁾ Jāatzīst, ka dalībvalstis ar lielu parādu nevar izpildīt pašreizējo 1/20 parāda samazināšanas kritēriju, jo to parāda attiecību samazināšana šādā tempā ļoti negatīvi ietekmētu izaugsmi un tādējādi arī pašu parāda atmaksājamību. Tāpēc ir ierosināts pāriet uz pārraudzības sistēmu, kas ir vairāk balstīta uz risku un kuras pamatā ir parāda atmaksājamība, un kurā valstis tiek vairāk diferencētas, ņemot vērā to valsts parāda problēmas, vienlaikus ievērojot pārredzamu un kopēju ES sistēmu, kas atbilst Līgumā noteiktajām atsauces vērtībām — 3 % no IKP un 60 % no IKP.

Valstu vidēja termiņa plāniem būtu jānodrošina parāda ilgtspējīga samazināšana, veicot pakāpenisku konsolidāciju, reformas un investīcijas. Dalībvalstīm būtu jāiesniedz vidēja termiņa fiskālie un strukturālie plāni, kas saglabā vai nodrošina parāda atmaksājamību līdz korekcijas perioda beigām, kā arī prioritārās publisko investīciju un reformu saistības.

⁽⁸⁾ Attiecībā uz šo kritēriju sk. 2. panta 1.a punktu Padomes Regulā (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp.).

Sistēma ataino to, ka reformas un investīcijas neizslēdz fiskālas korekcijas. Publisko finanšu kvalitātes uzlabošanai un publisko investīciju aizsardzībai vajadzētu būt galvenajiem elementiem vidēja termiņa fiskālajos un strukturālajos plānos, ņemot vērā publisko investīciju un reformu būtisko nozīmi potenciālās izaugsmes veicināšanā un tādu nozīmīgu sistēmisku izaicinājumu pārvarēšanā kā zaļā un digitālā pārkārtošanās.

Turklāt dalībvalstis varētu apņemties īstenot reformu un investīciju kopumu, kas palīdzētu nodrošināt parāda atmaksājamību un tāpēc varētu būt pamats ilgākam korekcijas periodam un pakāpeniskākai korekciju virzībai. Korekciju virzība, reformas un investīcijas tiks apspriestas ar Komisiju, un pēc pozitīva novērtējuma tās pieņems Padome. Plāni būtu jāieistrādā valstu budžetos visam korekcijas periodam, un dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai pārskatīt plānu tikai pēc vismaz četriem gadiem. Šo minimālo korekcijas periodu varētu pagarināt, lai tas atbilstu valsts likumdevēja pilnvarām, ja dalībvalstis to vēlētos. Plānu varētu pārskatīt agrāk, ja būtu objektīvi apstākļi, kas padara plāna īstenošanu neiespējamu, taču apstiprināšanas procesam vajadzētu būt tādām pašām. Bieža pārskatīšana mazinātu plānu kā piesardzīgas politikas pamata uzticamību.

Viens vienīgs darbības rādītājs, kas balstīts uz parāda atmaksājamību, būtu pamats fiskālo korekciju virzības noteikšanai un ikgadējās fiskālās pārraudzības veikšanai, tādējādi būtiski vienkāršojot fiskālo sistēmu un palielinot pārredzamību. Ja par vienīgo darbības rādītāju pārraudzībai tiktu izmantoti valstu finansēti neto primārie izdevumi, t. i., izdevumi bez diskrecionāriem ieņēmumu pasākumiem un procentu izdevumiem, kā arī bez cikliskiem bezdarba izdevumiem, tas ļautu darboties automātiskajiem stabilizatoriem, tostarp ieņēmumu un izdevumu svārstībām ārpus tiešas valdības kontroles. Tas nodrošinātu augstāku makroekonomikas stabilizācijas pakāpi. Lai gan dalībvalstis varētu izmantot alternatīvus rādītājus valsts budžeta vajadzībām (piemēram, strukturālo bilanci), ikgadējā fiskālā pārraudzība ES līmenī tiktu veikta, izmantojot tikai šo vienīgo darbības rādītāju un tādējādi arī izdevumu virzību. Šis vienīgais darbības rādītājs būtu jādefinē tā, lai nodrošinātu parāda atmaksājamību. Saskaņotajai daudzgadu neto primāro izdevumu virzībai būtu jānodrošina, ka parādu sāk vai turpina samazināt līdz korekcijas perioda beigām vai ka tas saglabājas piesardzīgā līmenī, vienlaikus nodrošinot, ka vidējā termiņā budžeta deficīts tiek saglabāts mazāks par 3 % no IKP. ⁽⁹⁾

3.3. Valstu vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu apstiprināšana

Valsts vidēja termiņa fiskālais un strukturālais plāns būtu reformētā Stabilitātes un izaugsmes pakta galvenais elements, un to ierosinātu dalībvalsts, pamatojoties uz kopēju ES sistēmu. Pārskatītajā kopējā ES sistēmā tiktu noteiktas prasības, lai nodrošinātu, ka valsts parāds tiek samazināts vai saglabājas piesardzīgā līmenī un budžeta deficīts tiek saglabāts mazāks par 3 % no IKP. Ar kopējo ES sistēmu tiktu noteikti arī kritēriji to reformu un investīciju novērtēšanai, kas ir iespējamās korekciju virzības pagarināšanas pamatā. Dalībvalstu vidēja termiņa plāniem būtu jāatbilst kopējai pārskatītajai ES sistēmai.

⁽⁹⁾ Komisija izmantos savu parāda atmaksājamības analīzes sistēmu, ņemot vērā, ka tā ir vispāratzīta analītiska rīkkopa parāda atmaksājamības risku novērtēšanai (sk. 1. izcēlumu).

Pamatojoties uz pozitīvu Komisijas novērtējumu, Padome pieņemtu vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu, arī tā fiskālo trajektoriju. Komisija novērtētu plānu saistībā ar pārskatīto kopējo ES sistēmu un varētu sniegt pozitīvu vērtējumu par fiskālo un strukturālo plānu tikai tad, ja vidējā termiņā parāds samazinātos vai saglabātos piesardzīgā līmenī un budžeta deficīts tiktu saglabāts mazāks par atsauces vērtību 3 % no IKP. Daudzpusējas diskusijas attiecīgajās Padomes komitejās nodrošinātu pārredzamību un pārskatatbildību, Padomei apstiprinot plāna atbilstību. Šis modelis palielinātu valstu atbildību. Pamatojoties uz pārskatītās kopējās ES sistēmas prasību labāku integrāciju iekšpolitikas debatēs, tā stiprinātu daudzpusēju fiskālo pārraudzību.

3.4. Valsts vidēja termiņa plāna īstenošana un ikgadējā uzraudzība

Lai nodrošinātu pārredzamību un veicinātu vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu īstenošanas iedarbīgu uzraudzību, dalībvalstis katru gadu iesniegtu progresu ziņojumus. Papildus ziņām par fiskālo situāciju šajos ziņojumos būtu sīki aprakstīta vidēja termiņa plānos ietvertu reformu un investīciju īstenošana. ⁽¹⁰⁾ Tie būtu pamats Komisijas un Padomes ikgadējai pārraudzībai, arī iespējamiem izpildes lēmumiem.

Lai gan dalībvalstis varētu brīvāk veidot savu fiskālo trajektoriju, būtu stingrāka ES izpilde, kas būtu pamatā daudzpusējai pārraudzībai. Izpilde tiktu uzlabota, salīdzinot ar pašreizējo sistēmu. Pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra (PBDNP) paliktu nemainīga, ja tiktu pārkāpta deficīta atsauces vērtība 3 % no IKP (tā sauktā uz deficītu balstītā PBDNP). Tas ir vispāratzīts ES fiskālās pārraudzības elements, kas ir rezultatīvi ietekmējis fiskālo rīcību, un tā vienkāršības dēļ to labi saprot politikas veidotāji un sabiedrība. PBDNP par parāda kritērija pārkāpumiem (tā sauktā uz parādu balstītā PBDNP) tiktu pastiprināta gan attiecībā uz tās izmantošanu, gan atcelšanu. Tajā galvenā uzmanība būtu pievērsta atkāpēm no saskaņotās fiskālās virzības, ko dalībvalsts ir apņēmusies ievērot un ko Padome ir apstiprinājusi. Dalībvalstīs ar ievērojamu valsts parāda problēmu atkāpes no saskaņotās trajektorijas pēc noklusējuma izraisītu PBDNP sākšanu. Dalībvalstīs ar mērenu valsts parāda problēmu atkāpes varētu izraisīt PBDNP sākšanu, ja tiktu novērtēts, ka tās rada “nopietnas kļūdas”. Sankciju klāsts tiktu paplašināts, piemēram, pievienojot reputācijas sankcijas (sk. 4.2. iedaļu).

Tiktu izveidots jauns rīks, lai nodrošinātu reformu un investīciju saistību izpildi. Saskaņā ar ierosināto reformu dalībvalstis varētu pieprasīt pakāpeniskāku korekciju virzību, ierosinot īpašu prioritāru reformu un investīciju kopumu, kas veicina ilgtspējīgu izaugsmi ilgtermiņā un tādējādi palīdz uzlabot parāda dinamiku (sk. 4.1. iedaļu). Ja šīs saistības netiktu pildītas, jaunais izpildes rīks izraisītu korekciju virzības pārskatīšanu, lai to padarītu stingrāku. ⁽¹¹⁾ Ņemot vērā negatīvo eksternalitāšu īpašo risku monetārajā savienībā, neizpildes gadījumā eurozonas valstīm varētu piemērot finansiālas sankcijas.

Valstu sistēmas un procesi palīdzētu sasniegt vidēja termiņa strukturālā un fiskālā plāna mērķus. Katrā dalībvalstī neatkarīgām fiskālajām iestādēm būtu svarīga funkcija, novērtējot plānu pamatā esošos pieņēmumus, sniedzot novērtējumu par plānu piemērotību

⁽¹⁰⁾ ANM darbības laikā tiks ņemta vērā attiecīgā mijiedarbība ar ANP.

⁽¹¹⁾ Būs jāizstrādā šā instrumenta darbības precīza kārtība un juridiskais pamats.

parāda atmaksājamībai un konkrētas valsts vidēja termiņa mērķiem, kā arī uzraugot atbilstību plānam. Tas nozīmētu neatkarīgu fiskālo iestāžu struktūras un darbības uzlabošanu. Rezultāts būtu plašākas debates valsts līmenī un tādējādi lielāka politiskā iesaiste un atbildības uzņemšanās par vidēja termiņa plānu. Šajā saistībā Komisija pārskatīs Eiropas Fiskālās padomes pilnvaras un funkciju.

3.5. Iedarbīgāka sistēma makroekonomikas nelīdzsvarotības atklāšanai un novēršanai

Komisijas ieviržu stūrakmens attiecībā uz MNNP būtu pastiprināts dialogs ar dalībvalstīm, lai ar atbildību un apņemšanos panāktu labāku īstenošanu. Lielāka dalībvalstu atbildība tiktu panākta, nodrošinot dalībvalstu un Komisijas kopīgu izpratni par problēmām, kas apzinātas saskaņā ar MNNP, un rīcībpolitikām, kas vajadzīgas to risināšanai. Tas nozīmētu dialogu, kurā dalībvalstis apņemtos iekļaut savā vidēja termiņa fiskālajā un strukturālajā plānā reformas un investīcijas, kas vajadzīgas, lai novērstu vai koriģētu makroekonomikas nelīdzsvarotību.

Turklāt makroekonomikas vidē, ko raksturo jauni riski, būtu jāstiprina MNNP preventīvā funkcija. Gan pirmais nelīdzsvarotības skrīnings brīdināšanas mehānisma ziņojumā (BMZ), gan novērtējums par to, vai nelīdzsvarotība pastāv, padziļinātajos pārskatos (PP) būtu vairāk vērsti uz nākotni, lai laikus atklātu un novērstu jaunu nelīdzsvarotību. Tas varētu nozīmēt, ka ir jāsaprot vairāk PP, ja ar plūsmu saistītie mainīgie lielumi uzrāda negatīvas tendences, kas liecina par augstiem nelīdzsvarotības veidošanās riskiem. Varētu arī būt, ka tā rezultātā PP biežāk tiktu secināts, ka nelīdzsvarotība nepastāv.

Reforma samazinātu MNNP raksturīgo inerci, nelīdzsvarotības novērtējumu vairāk balstot uz risku attīstību un politikas īstenošanu. Tas nozīmē, ka, novērtējot, vai nelīdzsvarotība ir novērsta, lielāka uzmanība ir jāpievērš tendenču izmaiņām, kas, domājams, saglabāsies, un rīcībpolitikām, kas ir īstenotas, lai novērstu makroekonomikas nelīdzsvarotību. Šāda pieeja izraisītu to, ka dalībvalstīs konstatētās nelīdzsvarotības smaguma pakāpe makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūrā samazinātos, ja būtu ieviestas rīcībpolitikas nelīdzsvarotības novēršanai un krājumu nelīdzsvarotība tiktu pastāvīgi koriģēta.

Visbeidzot, reforma būtu vērsta uz tādu MNNP, kurā galvenā uzmanība nepārprotami tiktu pievērsta dalībvalstu makroekonomikas problēmām un kura vienlaikus ļautu labāk pamanīt nelīdzsvarotības ES un eurozonas aspektu. Tā varētu norādīt uz ievainojamību, kas, iespējams, ietekmē ES un eurozonu kopumā, un uz dažādu dalībvalstu attiecīgo ieguldījumu šajā ievainojamībā. Tā palīdzētu internalizēt eksternalitātes un sniegtu informāciju, ko iekļaut eurozonas ieteikumos.

Lai pilnībā izmantotu sinerģiju starp MNNP un fiskālo sistēmu, pārskatīšanā ir paredzētas vairākas saiknes. Pirmkārt, dalībvalstīm, kurās konstatēta nelīdzsvarotība, vidēja termiņa fiskālajos un strukturālajos plānos būtu jāiekļauj arī reformas un investīcijas minētās nelīdzsvarotības novēršanai. Otrkārt, ja netiks īstenotas ar MNNP saistītās reformas un investīcijas, kas ir pamatā ilgākam korekcijas periodam, attiecībā uz valstīm, kurās ir pārmērīga nelīdzsvarotība, tiks apsvērta iespēja sākt PNNP. Visbeidzot, ja tiktu sākta PNNP,

dalībvalstij tiktu lūgts iesniegt pārskatītu fiskālo un strukturālo plānu, kas tādējādi darbotos kā korektīvo pasākumu plāns, kurš pašlaik ir paredzēts ES tiesību aktos. ⁽¹²⁾

4. Kā pārskatītā ekonomikas pārvaldības sistēma darbotos praksē

Pamatojoties uz svarīgākajiem reformu elementiem, kas izklāstīti iepriekšējā iedaļā, šajā iedaļā ir aplūkoti daži konkrēti jautājumi, kas saistīti ar pārskatītās kopējās ES fiskālās sistēmas darbību. Šie jautājumi attiecas uz valstu vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu izstrādi un apstiprināšanu; fiskālo rezultātu atbilstības apstiprinātajai izdevumu virzībai novērtēšanu un makroekonomiskās nelīdzsvarotības korekcijas apzināšanu un uzraudzību. Šī iedaļa aptver arī sistēmu, kas reglamentē finansiālo palīdzību, t. i., sistēmu, kas paredzēta eurozonas dalībvalstīm, kurām ir nopietnas grūtības saistībā ar to finanšu stabilitāti vai kurām draud šādas grūtības.

4.1. Kā izstrādāt plānu un saskaņot to

Valsts vidēja termiņa fiskālā un strukturālā plāna iesniegšana, novērtēšana, apstiprināšana un pārskatīšana

Kā daļu no kopējās sistēmas Komisija dalībvalstīm, kurām ir būtiska vai mērena valsts parāda problēma, ierosinātu daudzgadu korekciju atsaucē virzību neto primārajiem izdevumiem, kas aptver vismaz četrus gadus. Korekciju atsaucē virzības pamatā būtu parāda atmaksājamība, kas nozīmē, ka attiecībā uz dalībvalstīm ar būtiskām un mērenām fiskālām problēmām būtu jānodrošina, ka pat tad, ja netiktu veikti turpmāki fiskālie pasākumi, parāds pēc fiskālās korekcijas perioda, ļoti ticams, turpinātu samazināties un ka deficīts tiktu saglabāts mazāks par robežvērtību — 3 % no IKP (sīkāku informāciju sk. 1. izcēlumā). Tādējādi katras dalībvalsts daudzgadu izdevumu virzību, kas ļautu samazināt parādu, varētu pārvērst atbilstošā strukturālās primārās bilances līmenī, kas jāsasniedz četru gadu perioda beigās. Komisija publiskotu parāda atmaksājamības analīzi ⁽¹³⁾, daudzgadu korekciju atsaucē virzību un atbilstošo strukturālās primārās bilances līmeni četru gadu korekcijas perioda beigās. Šie elementi sniegtu kopīgu atsauci dalībvalstu iesniedzamo plānu novērtēšanai.

Ierosinot korekciju atsaucē virzību, kas aptver vismaz četrus gadus, Komisija piemērotu šādu kopēju sistēmu:

- dalībvalstīm ar būtisku valsts parāda problēmu neto izdevumu atsaucē virzībai būtu līdz plāna termiņa beigām (4 gadi) jāpanāk, ka i) 10 gadu periodā parāds nemainīgas politikas apstākļos, ļoti ticams, pastāvīgi samazinās un ii) tajā pašā 10 gadu periodā

⁽¹²⁾ Attiecībā uz korektīvo pasākumu plānu sk. 8. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

⁽¹³⁾ Parāda atmaksājamības analīzei būtu nozīme kā riska novērtēšanas instrumentam tikai plānu izstrādē, nevis īstenošanā.

nemainīgas politikas apstākļos deficīts tiek saglabāts mazāks par atsaucē vērtību 3 % no IKP;

- dalībvalstīm ar mērenu valsts parāda problēmu neto izdevumu atsaucē virzībai būtu i) ne vēlāk kā 3 gadus pēc plāna termiņa beigām jāpanāk, ka 10 gadu periodā parāds nemainīgas politikas apstākļos, ļoti ticams, pastāvīgi samazinās, un ii) līdz plāna termiņa beigām jāpanāk, ka tajā pašā 10 gadu periodā deficīts tiek saglabāts mazāks par atsaucē vērtību 3 % no IKP.

Lai novērtētu ticamību, Komisija izmantotu stresa testus un stohastisko analīzi, simulējot kopējus satricinājumus, kas saistīti ar īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmēm, nominālo IKP pieaugumu, primāro budžeta bilanci un nominālajiem valūtas kursiem. Šo analīzi publicētu kopā ar neto izdevumu atsaucē virzību. Komisija arī darītu pieejamu metodiku un pamatā esošos datus.

Novērtējot plānu, Komisija izvērtēs arī to, vai ir ticami nodrošināts, ka 10 gadu periodā budžeta deficīts tiek saglabāts mazāks par 3 % no IKP.

Dalībvalstīm ar nelielu valsts parāda problēmu ne vēlāk kā 3 gadus pēc plāna termiņa beigām būtu jāpanāk, ka nemainīgas politikas apstākļos 10 gadu periodā deficīts saglabājas mazāks par minēto atsaucē vērtību.

Nākamajā posmā katrai dalībvalstij būtu jāiesniedz vidēja termiņa fiskālais un strukturālais plāns, lai Komisija to novērtētu un Padome apstiprinātu. Plānos būtu izklāstīta vidēja termiņa fiskālā virzība un reformu un investīciju saistības. Fiskālo korekciju virzība tiktu izteikta neto primārajos izdevumos, t. i., izdevumos, no kuriem atskaitīti diskrecionārie ieņēmumu pasākumi un procentu izdevumi, kā arī cikliskie bezdarba izdevumi. Vidēja termiņa fiskālā virzība tiktu pārvērsta atbilstošos gada izdevumu maksimālajos apjomos. Dalībvalstīm, kurās MNNP būtu konstatēta nelīdzsvarotība, plānos būtu jāiekļauj arī reformas un investīcijas minētās nelīdzsvarotības novēršanai. Pirms plāna iesniegšanas notiktu padziļināts tehnisks dialogs ar Komisiju. Komisija vidēja termiņa plānu novērtētu integrēti, ņemot vērā mijiedarbību starp fiskālo trajektoriju un reformām un investīcijām. Novērtējums tiktu veikts, pamatojoties uz kopēju ES novērtēšanas sistēmu un pārredzamām metodikām, saglabājot iespēju meklēt papildu informāciju vai pieprasīt pārskatītu plānu.

Dalībvalsts varētu pieprasīt un tai varētu piešķirt korekcijas perioda pagarinājumu par ne vairāk kā trim gadiem ar nosacījumu, ka tā pamato savu plānu ar reformu un investīciju kopumu, kas atbalsta ilgtspējīgu izaugsmi un parāda atmaksājamību. Dalībvalstis varētu ierosināt pakāpeniskāku korekciju virzību ar nosacījumu, ka šī pakāpeniskākā virzība balstās uz prioritāro reformu un investīciju saistību kopumu. Šīs saistības tiktu novērtētas, izmantojot kopēju ES novērtēšanas sistēmu (sk. nākamo apakšiedaļu). Tām būtu jāatbalsta parāda atmaksājamība un jāatbilst kopējām ES prioritātēm un mērķrādītājiem, kā arī jānodrošina, ka valsts fiskālajā un strukturālajā plānā ir ņemti vērā

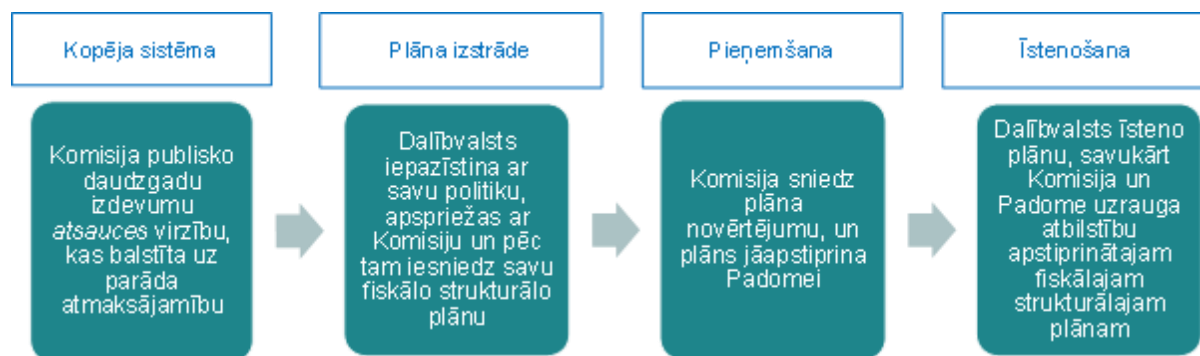
visi attiecīgie KVAI vai būtiska to daļa. ANM darbības laikā pienācīgi tiktu ņemtas vērā attiecīgās ANP paredzētās reformas un investīcijas.

Nākamajā posmā Padome pieņemtu plānu, pamatojoties uz Komisijas novērtējumu. Kad Komisija būtu novērtējusi vidēja termiņa plānu, pamatojoties uz kopēju novērtēšanas sistēmu, Padome vai nu pieņemtu plānu, vai ieteiktu dalībvalstij iesniegt grozītu plānu. Ja starp dalībvalsti un Komisiju netiktu panākta vienošanās, Komisija un Padome fiskālās pārraudzības un izpildes vajadzībām izmantotu daudzgadu neto izdevumu atsauces virzību.

Pēdējā posmā dalībvalsts īstenotu plānu, bet Komisija un Padome veiktu ikgadēju uzraudzību saskaņā ar Eiropas pusgadu. Padomes apstiprinātajā valsts plānā būtu jāparedz valsts gada budžeta saistības laikposmam, kas nav mazāks par četriem gadiem. Saskaņoto fiskālo trajektoriju pirms šā perioda beigām varētu pārskatīt tikai tad, ja būtu objektīvi apstākļi, kas padarītu plāna īstenošanu neiespējamu. Ikviens dalībvalsts ierosinātā pārskatīšana būtu jāizvērtē Komisijai un jāpieņem Padomei, tāpat kā pats plāns.

Attiecībā uz dalībvalstīm, kurās ir konstatēta makroekonomikas nelīdzsvarotība pēc vidēja termiņa plāna ieviešanas, parasti plānu vairs nevarētu atvērt, lai iekļautu politikas pieeju minētās nelīdzsvarotības novēršanai. Tiktu sākts politikas dialogs ar dalībvalsti, lai noteiktu nelīdzsvarotības novēršanai vajadzīgos pasākumus. Par tiem dalībvalsts paziņotu vēstulē, un, pamatojoties uz iepriekš aprakstīto novērtēšanas un apstiprināšanas procesu (2. izcēlums), tos vēlāk iekļautu vidēja termiņa plānā, kad tas tiktu atjaunināts.

3. attēls. Procesa pārskats

Kopēja sistēma vidēja termiņa plāna novērtēšanai

Izstrādes posmā Komisija novērtētu, vai dalībvalstu ierosinātā daudzgadu fiskālo korekciju virzība ir piemērota, lai nodrošinātu, ka vēlākais līdz korekcijas perioda beigām parādu sāk vai turpina samazināt vai tas saglabājas piesardzīgā līmenī un ka deficīts vidējā termiņā saglabājas mazāks par 3 % no IKP. Korekciju atsauces virzība būtu kopīgs pamats diskusijām un plānu novērtēšanai, ko veic Komisija. Korekciju atsauces virzībai būtu arī jānodrošina, ka vidējā termiņā budžeta deficīts tiek saglabāts mazāks par atsauces vērtību 3 % no IKP. Attiecībā uz dalībvalstīm, uz kurām plāna iesniegšanas brīdī jau

attiecas PBDNP, Komisija novērtētu, vai plāns atbilst attiecīgajiem Padomes ieteikumiem un lēmumiem.

Ja dalībvalsts ir lūgusi pagarināt korekcijas periodu par ne vairāk kā trim gadiem, šāds pieprasījums tiktu novērtēts pozitīvi, ja ilgākas korekcijas virzības pamatā būtu atbilstīgas reformu un investīciju saistības ar konkrētu termiņu. Dalībvalstīm būtu jāiesniedz padziļināta un pārredzama dokumentācija, kurā sniegta kvantitatīva analīze par īstermiņa izmaksām (ja tādas ir), kā arī par reformu un investīciju saistību ietekmi uz vidēja termiņa budžetu un potenciālo izaugsmi. Novērtējot šādu pieprasījumu, Komisija izmantotu šādus kritērijus, lai novērtētu dalībvalstu ierosināto reformu un investīciju saistību kopumu. Tam būtu:

- jāveicina izaugsme un jāatbalsta fiskālā ilgtspēja;
- jābūt vērīgam uz kopējām ES prioritātēm, tostarp nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem (kas saskaņoti ar ES Klimata akta mērķrādītājiem), valstu digitālās desmitgades ceļvežiem⁽¹⁴⁾ un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanu, kā arī jānodrošina, ka fiskālajā un strukturālajā plānā tiek ņemti vērā visi attiecīgie KVAI vai būtiska to daļa, tostarp attiecīgā gadījumā ieteikumi, kas sniegti saskaņā ar MNPN;
- jābūt pietiekami sīki izklāstītam, savlaicīgam, ar noteiktu termiņu un pārbaudāmam;
- jānodrošina, ka konkrētām valstīm noteiktās investīciju prioritātes var sasniegt, plānošanas periodā neizraisot investīciju samazinājumus citur.

Pamatojoties uz pozitīvu Komisijas novērtējumu, Padome pieņemtu pagarināto korekciju virzību un reformu un investīciju saistības, kas ir šīs virzības pamatā.

Praksē, dalībvalstij formulējot vidēja termiņa plānu un Komisijai to novērtējot, būtu svarīgas šādas tehniskās specifikācijas:

- plānā būtu izklāstīti pieņēmumi un prognozes par attiecīgo makrofiskālo mainīgo lielumu trajektoriju. Tie attiektos uz makroekonomikas un fiskālo korekciju virzību korekcijas periodā, uz ko attiecas plāns, un prognozēm vēl 10 gadiem, kuros politika nemainās. Plānā iekļaujamajām parāda prognozēm nemainīgas politikas apstākļos būtu jāatbilst salīdzināmām Komisijas prognozēm (sīkāku informāciju sk. 1. izcēlumā);
- tās dalībvalsts plānā, kura pieprasa ilgāku korekcijas periodu, būtu jāiekļauj padziļināta un pārredzama dokumentācija, kurā sniegti pierādījumi par to, kā reformu un investīciju saistību kopums atbalsta ilgtspējīgu izaugsmi un fiskālo ilgtspēju, kā arī

⁽¹⁴⁾ Iesniegti saskaņā ar 7. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumā, ar ko izveido politikas programmu "Digitālās desmitgades ceļš" 2030. gadam, deviņus mēnešus pēc tā spēkā stāšanās dienas (plānota 2023. gada janvārī).

kvantitatīva analīze par ilgāka korekcijas perioda pamatā esošo reformu un investīciju ietekmi uz vidēja termiņa budžetu un potenciālo izaugsmi;

- plānā būtu iekļauti prognozētie izdevumi, ko finansē no ANM dotācijām, kohēzijas politikas fondiem un citiem ES pārvietojumiem. Būtu jāturpina izstrādāt citas datu un ziņošanas prasības gan attiecībā uz pašu vidēja termiņa plānu, gan gada progresa ziņojumu, sākot ar pašreizējām prasībām, ko piemēro stabilitātes un konverģences programmām un valstu reformu programmām, bet aptverot ilgāku periodu;
- saskaņotā daudzgadu neto primāro izdevumu virzība tiktu pārvērsta korekcijas perioda gada izdevumu maksimālajos apjomos, kas jāievēro attiecībā uz valsts finansētajiem izdevumiem, savukārt plānā būtu iekļauti prognozētie izdevumi, ko finansē no ANM, kohēzijas politikas fondiem un citiem ES pārvietojumiem. Šo virzību varētu noteikt tā, lai būtiska konsolidācijas vajadzību daļa tiktu apmierināta korekcijas periodā, nevis atstāta nākamo valdību ziņā. Veicot ikgadējo un gada tekošo fiskālo pārraudzību, tiktu uzraudzīta izdevumu attīstība, lai izvairītos no tā, ka nelielas ikgadējas novirzes kopumā izraisa lielas novirzes no virzības.

4.2. Kā novērtēt fiskālo un strukturālo rezultātu atbilstību

Atbilstības novērtēšanas principi

Vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu īstenošana tiktu uzraudzīta salīdzinājumā ar Padomes apstiprināto daudzgadu neto primāro izdevumu virzību. Lai gan uzraudzība un izpilde arī turpmāk balstītos uz ikgadējās un gada tekošās pārraudzības ciklu, īpašu nozīmi piešķirot gada ziņojumiem, pārraudzības galvenais uzdevums būtu nodrošināt vidēja termiņa plāna ievērošanu. Valsts finansētie izdevumi būtu jāsaglabā atbilstoši saskaņotajai daudzgadu neto primāro izdevumu virzībai. Ņemot vērā to, ka tad, ja par vienīgo darbības rādītāju pārraudzības vajadzībām tiktu izmantoti neto primārie izdevumi, varētu darboties automātiskie stabilizatori, nebūtu pamatotas nekādas atkāpes no virzības ciklisko nosacījumu dēļ (jo tas radītu asimetriskas piemērošanas risku sliktos laikos un tādējādi apdraudētu korekcijas un parāda atmaksājamību). Līdzīgi, lai gan dalībvalstis varētu brīvi veikt papildu reformas vai investīcijas, jaunas politikas iniciatīvas nenozīmētu, ka saskaņotā daudzgadu neto primāro izdevumu virzība tiks atvērta izmaiņām.

Ir vajadzīgas stingras izņēmuma klauzulas ārkārtas situācijām, kad apstiprināto korekciju virzību nav reāli iespējams ievērot. Stingri ievērojot saskaņoto daudzgadu neto primāro izdevumu virzību, fiskālā politika būs pretcikliska, veidojot fiskālās rezerves labvēlīgos laikos un ļaujot veikt nepieciešamos politikas pasākumus sliktos laikos.⁽¹⁵⁾ Tomēr attiecībā uz lieliem satricinājumiem eurozonā vai ES kopumā tiktu saglabāta vispārēja izņēmuma klauzula, kas ļautu īslaicīgi atkāpties no fiskālās virzības, lai novērstu nopietnu

⁽¹⁵⁾ Papildināmība starp noteikumos balstītas fiskālās politikas ievērošanu un nepieciešamību koordinēt rīcību, lai novērstu ārkārtas situācijas, ir atzīta atbilstības kritērijos attiecībā uz ECB Transmisijas aizsardzības instrumenta (*TPI*) izmantošanu, jo dalībvalstu atbilstība ES fiskālajai sistēmai ir viens no kritērijiem, kas jāņem vērā ECB Padomei, lemjot par to, vai izmantot *TPI*.

ekonomikas lejupslīdi. Turklāt ārkārtas apstākļu klauzula pieļautu īslaicīgas atkāpes no vidēja termiņa fiskālās virzības tādu ārkārtas apstākļu gadījumā, kurus valdība nevar kontrolēt un kuriem ir būtiska ietekme uz atsevišķas dalībvalsts publiskajām finansēm. Tādā gadījumā satricinājuma kopējam apmēram būtu jāpārsniedz “normālais” diapazons (piemēram, dabas katastrofu izmaksas būtu jāparedz noteiktā diapazonā). Lai izmantotu un paplašinātu vispārējās un konkrētām valstīm paredzētas klauzulas, būtu vajadzīga Padomes piekrišana.

Lai palielinātu atbildību un pārredzamību valsts līmenī, neatkarīgas fiskālās iestādes varētu piedalīties valsts vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu ievērošanas uzraudzībā, atbalstot valsts valdības. Neatkarīgas fiskālās iestādes varētu veikt *ex ante* novērtējumu par plānu un to pamatā esošo prognožu atbilstību, kas palīdzētu valsts valdībai izstrādes posmā. Tas palielinātu atbildību par plāniem valsts līmenī un stiprinātu pārredzamību pirms plāna apstiprināšanas ES līmenī. Turklāt neatkarīgas fiskālās iestādes varētu stiprināt izpildi valsts līmenī, ja tās būtu atbildīgas par to, lai tiktu veikts *ex post* novērtējums par budžeta izpildes rezultātu atbilstību saskaņotajai daudzgadu neto primāro izdevumu virzībai un attiecīgā gadījumā novērtējums par to, cik pamatoti ir paskaidrojumi par atkāpēm no virzības. Komisija un Padome, kas atbild par ES pārraudzību, varētu ņemt vērā neatkarīgu fiskālo iestāžu novērtējumu, bet tās noteikti saglabātu pilnvaras ierosināt un pieņemt galīgo lēmumu.

Atbilstības vidēja termiņa fiskālajai virzībai nodrošināšana un PBDNP sākšana

Stingrāka *ex post* izpilde būtu nepieciešams elements uz risku balstītā pārraudzības sistēmā, kas dalībvalstīm nodrošinātu lielāku rīcības brīvību savas korekciju virzības noteikšanā. Atbilstības un izpildes novērtējums tiktu veikts pastāvīgi, jo īpaši pamatojoties uz gada progresu ziņojumiem un PBDNP datu paziņojumiem. Attiecībā uz eurozonas dalībvalstīm Komisija rudenī novērtētu arī budžeta plānu projektu atbilstību saskaņotajai daudzgadu neto primāro izdevumu virzībai. Dalībvalstīm, kuras ievēro savus vidēja termiņa plānus, vairs nebūtu vajadzīgi ikgadēji fiskālie ieteikumi. Vienlaikus Komisija/Padome varētu sniegt ieteikumus ar agrīniem brīdinājumiem, pirms izpildās nosacījumi PBDNP sākšanai, proti, ja tā uzskata, ka pastāv liels risks, ka tiks pārkāpta robežvērtība 3 % no IKP, vai gadījumā, ja rodas novirzes no saskaņotās daudzgadu neto primāro izdevumu virzības, kuras neizraisa PBDNP sākšanu.

Uz deficītu balstītā PBDNP tiktu saglabāta, savukārt uz parādu balstītā PBDNP tiktu pastiprināta un kļūtu par vienu no galvenajiem instrumentiem, ar ko nodrošināt pastāvīgu atbilstību saskaņotajai daudzgadu neto primāro izdevumu virzībai. Spēkā esošie uz deficītu balstītas PBDNP sākšanas un slēgšanas noteikumi paliktu nemainīgi. Uz parādu balstītas PBDNP sākšanas process saskaņā ar reformētajiem noteikumiem tiktu izmantots, ja dalībvalsts, kuras parāds pārsniedz 60 % no IKP, novirzās no saskaņotās daudzgadu neto primāro izdevumu virzības, kas izklāstīta Padomes apstiprinātajā vidēja termiņa fiskālajā plānā. Tādā gadījumā Komisija sagatavotu tā saukto 126. panta 3. punkta ziņojumu, kurā tiktu novērtēti attiecīgie faktori, kā paredzēts Līgumā. Dalībvalstī ar ievērojamu valsts parāda problēmu atkāpe no saskaņotās virzības pēc noklusējuma izraisītu PBDNP sākšanu. Virzība saskaņā ar PBDNP principā būtu tā, ko sākotnēji apstiprinājusi

Padome. Ja objektīvu apstākļu dēļ šī sākotnējā virzība vairs nebūtu īstenojama, Komisija varētu ierosināt Padomei grozītu virzību saskaņā ar PBDNP. Turklāt, ja netiktu īstenotas reformas un investīcijas, kas ir pakāpeniskākas korekciju virzības pamatā, jauna izpildes rīka ieviešanas rezultātā korekciju virzība tiktu pārskatīta, lai padarītu to stingrāku. Komisija izmantotu katras dalībvalsts nosacītos kontroles kontus, lai laika gaitā izsekotu kumulatīvās atkāpes no saskaņotās daudzgadu neto primāro izdevumu virzības. Tas stiprinātu sistēmas vidēja termiņa atmiņu un novērstu to, ka nelielas atkāpes kopā galu galā rada lielas atkāpes.

Tiktu pastiprināti izpildes mehānismi:

- tiktu samazināti *finanšu sankciju* lietderīgas izmantošanas ierobežojumi, samazinot to summas;
- tiktu palielinātas *reputācijas sankcijas*. Piemēram, arī to dalībvalstu ministriem, uz kurām attiecas PBDNP, Eiropas Parlamentā varētu būt jānāk klajā ar pasākumiem, kā izpildīt PBDNP ieteikumus;
- *makroekonomiskie nosacījumi* pastāv attiecībā uz struktūrfondiem un ANM, un tos piemērotu līdzīgā veidā. ES finansējumu varētu apturēt arī tad, ja dalībvalstis nav veikušas iedarbīgus pasākumus, lai novērstu pārmērīgu budžeta deficītu.

Lai atceltu PBDNP, būtu jāizpilda skaidri nosacījumi. Lai veiktu atcelšanu, deficīts būtu ticami jā saglabā mazāks par 3 % no IKP (saskaņā ar pašreizējiem noteikumiem) un attiecībā uz PBDNP, kas balstītas uz parādu, dalībvalstij būtu jāpierāda noturīga atbilstība saskaņotajai daudzgadu neto primāro izdevumu virzībai trīs gadus, nodrošinot, ka parāds korekcijas perioda beigās tiek ticami mazināts.

Reformu un investīciju saistību izpildes panākšana

Pakāpeniskākai fiskālajai virzībai pamatā esošo apstiprināto reformu un investīciju saistību izpilde tiktu uzraudzīta katru gadu saistībā ar Eiropas pusgadu. Lai nodrošinātu pienācīgu uzraudzību, valsts vidēja termiņa plānā būtu jāiekļauj pietiekama informācija, kā arī reformu un investīciju saistību īstenošanas grafiks. Dalībvalstis savos gada progresu ziņojumos ziņotu par šo saistību īstenošanas progresu kopā ar ziņojumu par politikas pasākumiem, kas veikti, lai īstenotu KVAI.

Tiktu izveidots jauns rīks, ar ko panākt pakāpeniskākas korekciju virzības pamatā esošo reformu un investīciju saistību izpildi. Ja dalībvalsts neīstenotu savas reformu un investīciju saistības, šis rīks ļautu ES pieprasīt pārskatīt daudzgadu neto primāro izdevumu virzību (kas būtu stingrāka, bet vienlaikus nodrošinātu publisko finanšu augstu kvalitāti) un (attiecībā uz eurozonas dalībvalstīm) arī piemērot finansiālas sankcijas.

4.3. Kā labāk noteikt un novērtēt makroekonomikas nelīdzsvarotības attīstību

Reformētās MNNP stūrakmens būtu politikas stratēģijas kopīga noteikšana nelīdzsvarotības novēršanai, izmantojot pastiprinātu dialogu un apņemšanos.

- Līdzīgi kā fiskālo korekciju virzības gadījumā, politikas pieeja makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanai un korekcijai būtu balstīta uz *lielāku atbildību* pēc dialoga ar Komisiju, pamatojoties uz Komisijas PP un attiecīgā gadījumā KVAI. Tā rezultātā tiktu paredzētas saistības vidēja termiņa fiskālajā un strukturālajā plānā, kura īstenošana tiks ņemta vērā nelīdzsvarotības attīstības analīzē.
- Tāpat kā fiskālās pārraudzības gadījumā, arī attiecībā uz MNNP tiktu paredzēts *pastiprināts uzraudzības un izpildes process*. Tādēļ PNNP arī turpmāk būtu instruments, ar ko īstenot politikas pasākumus dalībvalstīs, kurās ir pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība, ieskaitot nelīdzsvarotību, kas apdraud vai var apdraudēt ekonomiskās un monetārās savienības pienācīgu darbību, gadījumos, kad minētās dalībvalstis neveic pienācīgus politikas pasākumus.
- Lai nodrošinātu vispārēju vidēja termiņa fiskālajā un strukturālajā plānā uzņemto saistību izpildi, ja tiktu sākta PNNP, *fiskālais un strukturālais plāns tiktu atkal atvērts, pamatojoties uz dalībvalsts iesniegto pārskatīto plānu, kas būtu korektīvo pasākumu plāns saskaņā ar PNNP*. Šāds vienots plāns nodrošinātu saskaņotāku un integrētāku makrofiskālās uzraudzības procesu.
- Lai pastiprinātu *makroekonomikas ievirzi un ES/eurozonas aspektu*, MNNP rezultātu pārskats tiktu papildināts ar ES un eurozonas vērtību iekļaušanu visos rādītājos. Sistēmiskās problēmas, jo īpaši saistībā ar klimata pārmaiņām, vidi un enerģētikas pārkārtošanu, tiks aplūkotas Eiropas pusgadā un minētas BMZ un PP, ja tām būs skaidra saikne ar makroekonomikas nelīdzsvarotību.
- Lai nodrošinātu *uz nākotni vairāk vērstu un agrīnu riska atklāšanu*, reformētajā MNNP jāpievērš lielāka uzmanība ar plūsmu saistītajiem mainīgajiem lielumiem visos galvenajos MNNP pārraudzības posmos. BMZ tiktu pievērsta lielāka uzmanība tam, vai tiek prognozēts, ka tendences turpināsies, un kāda ir to paredzamā ietekme dalībvalstīs, kas atlasītas padziļinātam pārskatam. Tas ļautu biežāk sagatavot PP, ja tiktu novērotas nelabvēlīgas tendences, pat ja tās pilnībā neatspoguļojas krājumu nelīdzsvarotībā. Novērtējums par to, vai nelīdzsvarotība pastāv, arī turpmāk būtu balstīts uz trim kritērijiem — smaguma pakāpi, attīstību un politisko reakciju. Tomēr novērtējumā lielāka nozīme tiktu piešķirta attīstības un attiecīgās dalībvalsts politiskās reakcijas kritērijam. Tas varētu palīdzēt samazināt šķietamo inerci saistībā ar nelīdzsvarotības klasifikāciju.
- Lai palielinātu MNNP dinamiku, *dalībvalstīs konstatētās nelīdzsvarotības smaguma pakāpes mazināšana MNNP būtu balstīta uz skaidriem kritērijiem*. Šādi kritēriji varētu ietvert, piemēram, to, ka nelīdzsvarotība ir samazinājusies vismaz divus gadus un ka plūsmas apstiprina prognozes par pietiekamu turpmāku samazinājumu; prognozēm būtu jābūt, ka gaidāmi pastāvīgi uzlabojumi, un ir jābūt izpildītām politikas saistībām, arī tām, kas noteiktas valsts fiskālajā un strukturālajā plānā. Ja nelīdzsvarotība tiek novērsta, varētu sagatavot īsākus PP, savukārt pilnvērtīgi

ziņojumi parasti tiktu paredzēti ik pēc trim gadiem, ja vien Komisija neuzskatītu, ka šāda analīze ir vajadzīga agrāk.

4.4. Mērķtiecīga un racionalizēta pēcprogrammas pārraudzība

Ekonomikas pārvaldības pārskats ietvēra arī pēcprogrammas pārraudzības novērtējumu. 2020. gada februāra paziņojumā tika pausts uzskats, ka to dalībvalstu pārraudzības sistēma, kurās ir nopietnas finanšu stabilitātes grūtības vai kurām draud šādas grūtības, ir izraisījusi vairākus uzlabojumus un kopumā ir darbojusies labi. Tomēr tika uzsvērts, ka ir svarīgi saglabāt pienācīgu valstu atbildību par programmām, kā arī tas, ka joprojām pastāv pārredzamības un pārskatatbildības problēmas. ⁽¹⁶⁾

Būtu jā saglabā pastiprinātas pārraudzības kā krīzes pārvarēšanas rīka elastība. Pastiprināta pārraudzība ir izrādījusies elastīgs instruments, kas tika veiksmīgi izmantots Grieķijas makroekonomikas korekciju programmas beigās no 2018. līdz 2022. gadam. Tas ļāva iedarbīgi uzraudzīt reformu saistību izpildi, dodot iespēju vēlāk pāriet uz pēcprogrammas pārraudzību. Tomēr pastiprināta pārraudzība kā agrīnas intervences pasākums joprojām ir tikpat svarīga, lai nepieļautu to, ka situācija eurozonas dalībvalstī pasliktinās tik ļoti, ka ir nepieciešama makroekonomikas korekciju programma.

Pēcprogrammas pārraudzībai būtu jānosaka skaidri mērķi, un tās intensitātei ir jābūt saistītai ar šiem mērķiem. Pēcprogrammas pārraudzībā galvenā uzmanība būtu pievērsta tam, lai i) novērtētu atmaksāšanas spēju, ņemot vērā ekonomisko, fiskālo un finansiālo situāciju; ii) uzraudzītu to nepabeigto reformu īstenošanu, kas sāktas saskaņā ar korekciju programmu; un iii) novērtētu, vai ir vajadzīgi korektīvi pasākumi saistībā ar bažām par atmaksāšanas spēju vai pastāvīgu piekļuvi tirgum. Pēcprogrammas pārraudzības intensitāte laika gaitā attīstītos līdz ar uzmanības centrā esošo jautājumu izmaiņām un risku novērtējumu. Lai gan pirmie gadi būtu intensīvāki, jo tiktu uzraudzīta arī to nepabeigto reformu īstenošana, kas sāktas saskaņā ar korekciju programmu, šis elements laika gaitā līdz ar reformu īstenošanu samazinātos. Tādējādi “parastos” laikos pēcprogrammas pārraudzība būtu vērsta uz atmaksāšanas spējas novērtēšanu, ņemot vērā ekonomisko, fiskālo un finansiālo situāciju, un gadījumos, kad atmaksas riski tiktu novērtēti kā zemi, to varētu racionalizēt, cita starpā labāk apvienojot to ar citiem pārraudzības instrumentiem. Ja ekonomiskā, fiskālā vai finansiālā situācija pasliktinātos, šāda pieeja ļautu no jauna palielināt pēcprogrammas pārraudzības intensitāti, kas ļautu izvērtēt, vai ir vajadzīgi korektīvi pasākumi.

⁽¹⁶⁾ Kopš tā laika Eiropas Revīzijas palāta ir konstatējusi, ka, lai gan pēcprogrammas pārraudzība bija piemērots rīks, tās iedarbīgumu mazināja mērķu neskaidrība, kā arī tas, ka īstenošana nebija pietiekami racionalizēta un mērķtiecīga, un tā ir sniegusi vairākus ieteikumus Komisijai apsvērt iespēju novērst šādus trūkumus ekonomikas pārvaldības pārskata kontekstā.

5. Secinājumi

Šajā paziņojumā ir izklāstītas reformētās ES ekonomikas pārvaldības sistēmas galvenās iezīmes. Šajā paziņojumā izklāstītie galvenie elementi ir atbilde uz tādas reformētas sistēmas nepieciešamību, kas būtu piemērota šīs desmitgades problēmu risināšanai. Tā kā ir jānodrošina finansējums taisnīgai pārejai uz digitālu, zaļu un klimatneitrālu ekonomiku un tā kā ir lielāka parāda attiecība pret IKP, ir vajadzīgi fiskālie noteikumi, kas ļautu veikt stratēģiskas investīcijas, vienlaikus aizsargājot fiskālo ilgtspēju.

Ātra vienošanās par ES fiskālo noteikumu un citu ekonomikas pārvaldības sistēmas elementu pārskatīšanu ir neatliekama prioritāte pašreizējos kritiskajos Eiropas ekonomikas apstākļos. Dalībvalstīm un Komisijai būtu jāpanāk vienprātība par ekonomikas pārvaldības sistēmas reformu pirms dalībvalstu 2024. gada budžeta procesiem. Ņemot vērā augošās problēmas ES, ir vajadzīga stingra budžeta un strukturālās politikas koordinācija un iedarbīga ekonomikas un fiskālā pārraudzība. Ņemot vērā nesenās un pašreizējās krīzes, arvien lielāka nozīme ir stabilām publiskajām finansēm, kas var koordinēti reaģēt uz pastāvošajām problēmām un palīdzēt sasniegt kopējās ES prioritātes. Tas arī pārliecinātu finanšu tirgus par eurozonas institucionālo stabilitāti, kuras pamatā ir publisko finanšu ilgtspēja un makroekonomikas nelīdzsvarotības nepieļaušana un novēršana visās dalībvalstīs. Uzticamu fiskālo noteikumu izmantošana un makrofinansiālās stabilitātes risku pārraudzība palīdzēs arī ECB sasniegt savus mērķus, jo īpaši laikā, kad tai ir grūti īstenot savu uzdevumu saglabāt cenu stabilitāti, vienlaikus izvairoties no finanšu sadrumstalotības eurozonā.

Lai veiktu pamatīgu ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformu, būtu vajadzīgas izmaiņas tiesību aktos. Attiecīgo tiesību aktu grozīšana ļautu precizēt un vienkāršot sistēmu. Tas nodrošinātu reformētās sistēmas darbības augstu juridiskās noteiktības pakāpi, iesaistot Padomi un Eiropas Parlamentu. Vienošanās par nepieciešamajām izmaiņām tiesību aktos notiktu saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, un lielākajā daļā aspektu Padomei un Eiropas Parlamentam būtu vienlīdzīgas balsstiesības.

Lielāko daļu ierosinātās MNPP reformas mērķu varētu sasniegt saskaņā ar spēkā esošajām tiesību normām. Jo īpaši vairāk uz nākotni vērstas pieejas izmantošana, lai labāk novērtētu riskus, un to kritēriju pielāgošana, saskaņā ar kuriem lemj par nelīdzsvarotības esību un klasifikāciju un tās korekciju, varētu būt iespējama saskaņā ar pašreizējo tiesisko regulējumu.

Pamatojoties uz šīm ievirzēm un sekojošajām diskusijām, Komisija apsvērs iespēju iesniegt tiesību aktu priekšlikumus. 2023. gada pirmajā ceturksnī tā turpinās sniegt norādījumus par fiskālo politiku nākamajam periodam. Šie norādījumi atvieglos fiskālās politikas koordināciju un dalībvalstu stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanu 2024. gadam un pēc tam. Norādījumi atainos ekonomisko situāciju, katras dalībvalsts īpašo situāciju un šajā paziņojumā izklāstītās ievirzes ar nosacījumu, ka līdz tam laikam būs sasniegts pietiekams konverģences līmenis starp dalībvalstīm. 2023. gada pavasarī norādījumi tiks sniegti, izmantojot KVAI.

1. izcēlums. Parāda atmaksājamības kritērijs

Lai noteiktu korekciju atsaucē virzību, kas nodrošina parāda samazināšanos līdz piesardzīgam līmenim, Komisija izmantotu vispāratzītu un pārredzamu metodiku, pamatojoties uz savu parāda atmaksājamības analīzes (PAA) sistēmu, un par to vienotos ar dalībvalstīm. Attiecībā uz dalībvalstīm, kurām ir būtiska valsts parāda problēma, Komisija ierosinātu korekciju atsaucē virzību, kas nodrošinātu, ka katrā dalībvalstī pēc plāna pilnīgas īstenošanas pēc korekcijas perioda parāds, visticamāk, turpinātu samazināties vēl 10 gadus, pieņemot, ka politika pēc korekcijas perioda būs nemainīga. Šī korekciju atsaucē virzība ir saistīta ar tādu strukturālās primārās bilances līmeni korekcijas perioda beigās, kas nodrošina parāda ticamu samazināšanos. Dalībvalstīm, kurās ir mērena valsts parāda problēma, atsaucē virzība nebūtu tik prasīga.

Komisijas PAA sistēma ir vispāratzīta analītiska rīkkopa parāda atmaksājamības risku novērtēšanai.

Tā ietver parāda trajektorijas bāzes prognozi 10 gadiem, kā arī papildu deterministiskas parāda prognozes, kuru pamatā ir alternatīvi pieņēmumi par fiskālajiem, makroekonomiskajiem un finanšu mainīgajiem lielumiem, un stohastisko analīzi, kas aptver plašu makroekonomikas nenoteiktību. *PAA pamatscenārijs* ir balstīts uz pieņēmumu, ka fiskālā politika netiek mainīta, proti, ka pēc plāna termiņa beigām netiek iekļauti nekādi papildu fiskālie pasākumi, un primāros izdevumus ietekmē vienīgi izmaiņas ar novecošanu saistītajās izmaksās, kas prognozētas jaunākajā Komisijas un Padomes kopīgajā ziņojumā par novecošanu. Reālā IKP pieaugums atbilst jaunākajām Komisijas vidēja termiņa prognozēm, kas sagatavotas, izmantojot ES kopīgi pieņemto metodiku un ņemot vērā saskaņā ar *NextGenerationEU* paketi veikto investīciju ietekmi. Inflācija un procentu likmes tuvinās tirgū balstītām gaidām. *Deterministisko* prognožu gadījumā riska novērtējuma pamatā ir prognozētais parāda līmenis, parāda trajektorija un cerētā fiskālā stāvokļa sasniegšanas ticamība (un iespēja vajadzības gadījumā veikt korekcijas pasākumus). *Stohastisko* prognožu gadījumā riska novērtējuma pamatā ir varbūtība, ka parāds piecos gados nestabilizēsies, un makroekonomikas nenoteiktības apmērs.⁽¹⁾ Pamatojoties uz to, šajā analīzē valstis iedala trīs vispārējās riska kategorijās: *zems*, *vidējs* un *augsts*. *Augsta* riska kategorija norāda uz būtiskām valsts parāda (atmaksājamības) problēmām, kas jārisina ar fiskālo un makroekonomikas politiku.

Korekciju virzībai, kas atbilst parāda samazinājumam līdz piesardzīgam līmenim, būtu jānodrošina, ka dalībvalstī ar būtisku vai mērenu valsts parāda problēmu parāds tiek ticami samazināts vēl 10 gadus pēc plāna termiņa beigām. Attiecībā uz dalībvalstīm ar būtisku valsts parāda problēmu tas tā būtu, ja būtu ticams, ka parāds vēl 10 gadus pēc plāna termiņa beigām pastāvīgi samazinātos. Attiecībā uz dalībvalstīm ar mērenu valsts parāda problēmu tas tā būtu, ja ne vēlāk kā 3 gadus pēc plāna termiņa beigām 10 gadu parāda trajektorija būtu ticami pāvērsusies parāda pastāvīga samazinājuma virzienā. Šie nosacījumi būtu jāizpilda apstākļos, kad politika pēc vidēja termiņa plāna īstenošanas nemainās, t. i., nav jaunu fiskālās politikas pasākumu pēc korekcijas perioda beigām, un, lai ņemtu vērā reālistiskus riskus, arī saskaņā ar tādu nelabvēlīgu scenāriju standarta kopumu kā tie, kas ņemti vērā Komisijas PAA sistēmā. Visbeidzot, vajadzētu būt pietiekami mazai iespējamībai, ka parāds palielināsies piecos gados pēc plāna termiņa beigām.

Pieņēmumi un prognozes par attiecīgo makrofiskālo mainīgo lielumu trajektoriju tiktu izklāstīti plānā 10 gadiem pēc plāna aptvertā perioda. Tie attiektos uz makroekonomikas un fiskālo korekciju virzību periodā, uz ko attiecas plāns, un prognozēm vēl 10 gadiem, kuros politika nemainās (sk. 1. tabulu).

1. tabula. Prognožu un novērtēšanas kritērija laika periods

Laika periods	T	T + [X]	...	T + [X] + 10
Prognozes un novērtēšanas kritērijs	Pēdējais izpildes gads	Plānu prognozes (ieskaitot saistošo periodu) <i>Bāzes gads, kurā jāveic PAA</i>	Plānu prognozes perioda pagarinājumam, kurā fiskālā politika nemainās	PAA beigu datums

Piezīme. Lai veicinātu būtiskas investīcijas un reformas, četru gadu korekcijas periodu izņēmuma kārtā varētu pagarināt līdz septiņiem gadiem.

(1) Stāka informācija par metodiku atrodama [2021. gada ziņojumā par fiskālo stabilitāti](#).

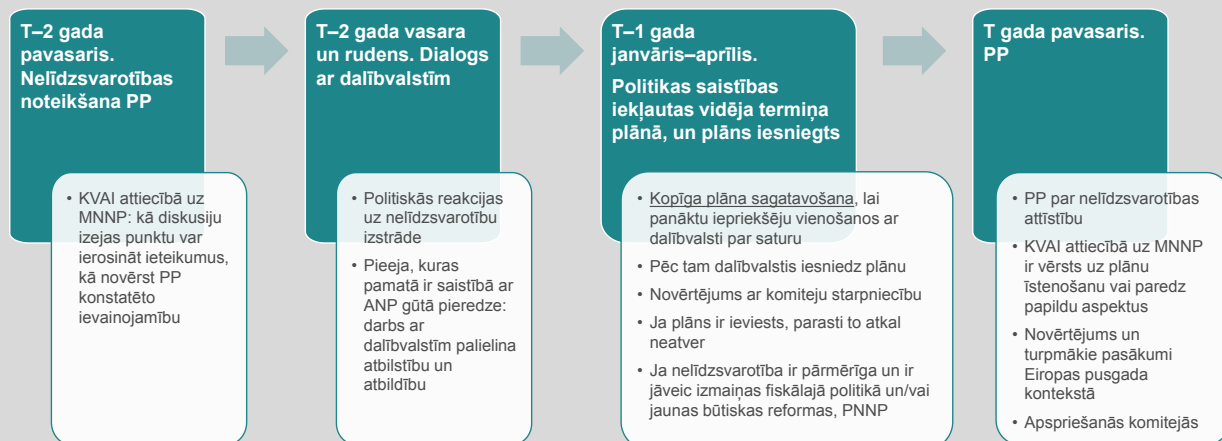
2. izcēlums. Politiskā reakcija uz jaunu nelīdzsvarotību saskaņā ar MNNP

Vienoššanās par valsts vidēja termiņa plānu un MNNP

Tūlīt pēc nelīdzsvarotības konstatēšanas PP (un iespējamās konkrētām valstīm adresētu ar MNNP saistītu ieteikumu publicēšanas, kas būtu kā norādes) reformētajā MNNP būtu paredzēts dialogs ar dalībvalsti. Tas notiktu vasarā un rudenī. Mērķis būtu veidot vienotu izpratni par problēmām un apzināt reformas un investīcijas, kas ļautu novērst nelīdzsvarotību (1. attēls).

Pamatojoties uz šo dialogu, Komisija un dalībvalsts kopīgi vienotos par politikas pieeju nelīdzsvarotības novēršanai saskaņā ar ANP pieeju. Saskaņotais reformu un investīciju kopums tiktu iekļauts valsts vidēja termiņa plānā, tiklīdz plāns būtu saskaņots. Valsts vidēja termiņa plānā varētu iekļaut arī mīļnorādes uz pasākumiem, kas jau ir iekļauti ANP, kā arī attiecīgām kohēzijas politikas programmu finansētām investīcijām, lai sniegtu visaptverošu pārskatu par dalībvalstu politiskajām saistībām.

1. attēls. Termiņš politiskajai reakcijai uz konstatēto nelīdzsvarotību, proti, jauna valsts vidēja termiņa plāna iesniegšanai

Valsts vidēja termiņa plāna darbības laikā ir konstatēts jauns nelīdzsvarotības avots

Ja tiks atrasts jauns nelīdzsvarotības avots, kad valsts vidēja termiņa plāns jau būs ieviests, pēc tam, kad padziļinātā pārskatā Eiropas pusgada ciklā būs konstatēta šī ievainojamība, spēkā esošais vidēja termiņa plāns parasti netiks atkal atvērts, bet tiks sākts politikas dialogs ar dalībvalstīm, lai panāktu vienotu izpratni par nelīdzsvarotību un pasākumiem, kas vajadzīgi tās novēršanai. Saskaņoto politikas pieeju nelīdzsvarotības novēršanai, tostarp reformas un investīcijas, dalībvalsts paziņos vēstulē Komisijai un Padomei, un to apspriedīs komitejās. Pēc tam apstiprināto politikas darba kārtību var iekļaut i) jaunā valsts vidēja termiņa plānā (ja jautājums nav atrisināts sākotnējā plāna darbības laikā) VAI ii) grozītā vidēja termiņa plānā (ja iepriekšējais plāns vairs nav īstenojams). Ja nelīdzsvarotība būtu pārmērīga un būtu jāveic tūlītējas izmaiņas fiskālajā politikā un jaunas būtiskas reformas, tiktu sāktas PNNP, plāns tiktu atkal atvērts un būtu izmantojams kā korektīvo pasākumu plāns.

1. pielikums. ES pārraudzības grafiks

I. Vidēja termiņa fiskālais strukturālais plāns

T-2 gada decembris	Augsta līmeņa norādījumi par vidēja termiņa ES reformu un investīciju prioritātēm, pamatojoties uz Komisijas ievaddatiem
T-1 gada janvāris–marts	Tehniski norādījumi: Komisija iesaistās dialogā ar dalībvalstīm, sniedzot izdevumu atsaucē virzību, kas nodrošina parāda atmaksājamību, saskaņā ar saskaņotiem kritērijiem
T-1 gada aprīlis	Dalībvalstis iesniedz savus vidēja termiņa plānus , kas aptver T-1, T, T+1, T+2, T+3 gadu, ņemot vērā publisko investīciju vajadzības un reformas
T-1 gada maijs/jūnijs	Vidēja termiņa plāna <i>ex ante</i> novērtējums, ko veic Komisija/Padome: pēc atbilstības novērtējuma Padome apstiprina plānu vai pieprasa to iesniegt atkārtoti

II. Ikgadēja īstenošana/uzraudzība

T-1 gada rudens*	T gada BPP novērtējums (salīdzinājumā ar fiskālo vidēja termiņa plānu)
T+1 gada pavasaris**	T gada fiskālo rezultātu <i>ex post</i> novērtējums

Piezīme. Jaunu plānu iesniegšanas termiņi (pēc pārskatītā SIP sākotnējā sākuma) var atšķirties atkarībā no dalībvalstu politiskajiem cikliem.

* T gada rudenī tiks veikts T+ 1 gada budžeta plāna projekta (BPP) *ex ante* novērtējums.

** T gada pavasarī vēl nav iespējams veikt fiskālo rezultātu pilnīgu *ex post* novērtējumu, jo T gadā plāna īstenošana tikai sākas.

2. pielikums. Publisko debašu rezultāti ⁽¹⁷⁾

Pēc ekonomikas pārvaldības pārskatīšanas atsākšanas 2021. gada oktobrī ⁽¹⁸⁾ ieinteresētās personas piedalījās debatēs, izmantojot tiešsaistes sabiedrisko aptauju. Ieinteresētās personas atbildēja uz 11 atvērta tipa jautājumiem par dažādiem ES ekonomikas pārvaldības aspektiem. Aptaujā tika saņemtas 225 derīgas atbildes no respondentiem 25 valstīs. Komisija savus galvenos secinājumus apkopoja ziņojumā, kas publicēts 2022. gada martā. ⁽¹⁹⁾ Aptaujas dalībnieku iezīmes neatspoguļoja ES iedzīvotāju iezīmes, un tāpēc atbildes nevar interpretēt kā tādas, kas ataino visu ES iedzīvotāju un ieinteresēto personu vidū valdošo viedokli. Tomēr atbilžu daudzveidība un dziļums ir vērtīgs ieguldījums. Daudzi respondenti pāuda viedokli, ka pārvaldības sistēmai būtu jākļūst izaugsmei labvēlīgākai, vairāk jāņem vērā sociālie jautājumi un ka tai būtu jāatbalsta zaļās un digitālās pārkārtošanās politikas prioritātes. Lielākā daļa respondentu atzina, ka fiskālajai sistēmai ir jāatbalsta ES ekonomikas noturība pret satricinājumiem un ka parāda atmaksājamībai arī turpmāk vajadzētu būt ES fiskālo noteikumu galvenajam mērķim, savukārt korekciju virzībai uz mazāku valsts parādu vajadzētu būt reālistiskai un pakāpeniskai. Daudzi respondenti uzsvēra vajadzību stimulēt investīcijas kā nepieciešamu ekonomikas pārvaldības sistēmas elementu. Tika konstatēts, ka globālo klimata un vides problēmu dēļ zaļajām investīcijām būtu jāpievērš īpaša uzmanība, savukārt daži respondenti brīdināja, ka fiskālajā pārraudzībā nedrīkst piemērot preferenciālu režīmu investīciju izdevumiem. Dalībnieki arī aicināja panākt vienkāršošanu, pārredzamību un valstu lielāku atbildību. Daudzi respondenti uzskatīja ANM par labu pārvaldības sistēmas iedvesmas avotu attiecībā uz valstu atbildības veicināšanu un reformu veicināšanu ar pozitīviem stimuliem. Vairāki respondenti atbalsta pārraudzības sistēmas stingrāku ievērošanu un izpildi. Vairāki respondenti aicināja turpināt veidot sinerģiju starp Stabilitātes un izaugsmes paktu un MNNP, jo tas varētu palīdzēt padarīt publiskās finanses izaugsmei labvēlīgākas un vienlaikus sasniegt dažādus politikas mērķus.

Vairākās atbildēs publiskajās debatēs tika izteikts aicinājums izveidot pastāvīgu centralizētu fiskālo spēju. ⁽²⁰⁾ Ar šādu rīku varētu risināt ilgāka termiņa problēmas, nodrošinot kopīgus sabiedriskos labumus, kas veicinātu ilgtspējīgu izaugsmi un palīdzētu

⁽¹⁷⁾ Citas ES iestādes ir vairākkārt devušas noderīgu ieguldījumu publiskajās debatēs par ekonomikas pārvaldības sistēmu. Piemēram, atbildot uz bijušā Komisijas priekšsēdētāja Žana Kloda Junkera īpašo pieprasījumu, Eiropas Fiskālā padome 2019. gada septembrī publicēja novērtējumu "[Assessment of the EU fiscal rules with a focus on the six- and two-pack legislation](#)". 2021. gada 8. jūlijā Eiropas Parlaments (ar EP deputāti Margarida Marques kā referenti) pieņēma rezolūciju [par makroekonomiskā tiesiskā regulējuma pārskatīšanu, lai panāktu labāku ietekmi uz Eiropas reālo ekonomiku un uzlabotu lēmumu pieņemšanas pārredzamību un demokrātisko pārskatatbildību](#). Gan [Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja](#), gan [Eiropas Reģionu komiteja](#) attiecīgi 2020. gada decembrī un 2021. gada februārī ir publicējušas atzinumus par ekonomikas pārvaldības pārskatu.

⁽¹⁸⁾ Eiropas Komisija (2021), "[ES ekonomika pēc Covid-19. Ietekme uz ekonomikas pārvaldību](#)", COM(2021) 662 final, 2021. gada 19. oktobris.

⁽¹⁹⁾ Eiropas Komisija (2022), "[Economic Governance Review – Summary report of the public consultation](#)", SWD(2022) 104 final, 2022. gada 28. marts.

⁽²⁰⁾ Eiropas Fiskālā padome, 2020. gads; ECB Īpašais dokuments Nr. 273, 2021. gada septembris; ESAO eurozonas ekonomikas apsekojumi, 2021. gada septembris; SVF Departamenta dokuments Nr. 2022/014, 2022. gada septembris.

apturēt inflāciju un/vai uzlabot makroekonomikas stabilizāciju. Piecu priekšsēdētāju 2015. gada ziņojumā tika noteikti pamatoti pamatprincipi šādas spējas izstrādei, proti, ka tā nedrīkstētu izraisīt pastāvīgus pārvedumus starp valstīm, tai būtu jā saglabā stimuli saprātīgai fiskālās politikas veidošanai valstu līmenī un tā būtu jāattīsta Eiropas Savienības ietvaros. Kā ierosināts publiskajās debatēs, ES vai eurozonas centralizētajā fiskālajā spējā varētu ņemt vērā pēdējo gadu veiksmīgos piemērus (t. i., Eiropas Stratēģisko investīciju fondu, *SURE* un *ANM*).

Debates ietvēra arī vairākas tematiskas apspriešanās ar dalībvalstīm Ekonomikas un finanšu komitejā un Ekonomikas politikas komitejā. Šīs apspriešanās bija vērstas uz valsts parāda atmaksājamību, nepieciešamību veicināt investīcijas, fiskālās politikas procikliskumu, ES fiskālo noteikumu izpildi un pārvaldību, mijiedarbību starp ES un valstu fiskālajām sistēmām, MNNP atbilstību un iedarbīgumu un nepieciešamību tajā galveno uzmanību turpināt pievērst makroekonomikas problēmām, un no ANM gūto pieredzi. Tika apspriesta arī Krievijas iebrukuma Ukrainā iespējamā ilgtermiņa ietekme uz noturību un drošību. Eurogrupas jautājumu darba grupā tika apspriests ekonomikas pārvaldības eurozonas aspekts un jo īpaši MNNP.

Apspriešanās bija vērstas uz to, lai apzinātu galvenos jautājumus, kuri būtu jārisina ar reformēto ekonomikas pārvaldības sistēmu. Ir parādījušies daži vienprātības elementi, jo īpaši apspriedēs ar dalībvalstīm. Daži no tiem, jo īpaši tie, kas attiecas uz fiskālo sistēmu, jau ir izklāstīti Komisijas 2022. gada 2. marta paziņojumā. ⁽²¹⁾ Tie ir šādi:

- **valsts parāda atmaksājamības nodrošināšana un ilgtspējīgas izaugsmes veicināšana** ar investīcijām un reformām ir vienas monētas divas puses un ES fiskālās sistēmas panākumu atslēga;
- **lielākas uzmanības pievēršana vidējam termiņam** ES fiskālajā pārraudzībā šķiet daudzsoļīga pieeja;
- **lietderīgas atziņas var gūt no ANM struktūras, pārvaldības un darbības;**
- galvenie mērķi ir **vienkāršošana, lielāka valstu atbildība un labāka izpilde.**

Apspriešanos laikā tika arī uzsvērti galvenie jautājumi, kurus varētu risināt ar reformēto ekonomikas pārvaldības sistēmu attiecībā uz MNNP:

- **MNNP iedarbīguma palielināšanai vajadzētu būt vienai no galvenajām prioritātēm.** To var panākt, lielāku uzmanību pievēršot tās galvenajam mērķim, proti, novērst, ka makrofinansiālās stabilitātes riski kļūst par nelīdzsvarotību, un veicināt politikas pasākumus, ņemot vērā ES un eurozonas kā vienota veseluma darbību. Skaidrāka orientācija atvieglotu saziņu saistībā ar makroekonomikas nelīdzsvarotības apzināšanu un nepieciešamo politisko reakciju, kā arī uzlabotu procedūras pamanāmību;

⁽²¹⁾ Eiropas Komisija (2022), "[Fiskālās politikas norādes 2023. gadam](#)", COM(2022) 85 final, 2022. gada 2. marts.

- **nesenās krīzes un paaugstinātais nenoteiktības līmenis liecina, ka ir jāuzlabo MNNP spēja noteikt jaunus riskus.** To varētu panākt, izmantojot vairāk uz nākotni vērstu pieeju, kas varētu laikus ierosināt politisku reakciju;
- **lai palielinātu atbalstu MNNP, ir būtiski nodrošināt atbildību.** Tādēļ ir vajadzīgs pastiprināts dialogs ar dalībvalstīm, kura pamatā varētu būt ar ANM saistītā pieredze. Arī padarot PNNP vieglāk īstenojamu, tiktu palielināts atbalsts.

Vienlaikus Konferencē par Eiropas nākotni tika apspriests arī tas, kā veidot spēcīgāku ES ekonomiku, sociālo taisnīgumu un darbvietas. ⁽²²⁾ Ir ierosināts, ka ES uzlabo savu konkurētspēju un noturību un veicina uz nākotni vērstas investīcijas, kas koncentrējas uz zaļo un digitālo pārkārtošanos ar spēcīgu sociālo un dzimuma dimensiju, ņemot vērā arī tādus piemērus kā *NextGenerationEU* un *SURE*. Kā tika norādīts konferencē, ES ir jāņem vērā pret Ukrainu vērstā kara sociālā un ekonomiskā ietekme un saikne starp ES ekonomikas pārvaldību un jauno ģeopolitisko situāciju.

⁽²²⁾ Eiropas Komisija (2022), “[Konference par Eiropas nākotni](#)”, COM(2022) 404 final, 2022. gada 17. jūnijs.